

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของหม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ตุลาการรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓-๕/๒๕๕๐

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { อัยการสูงสุด ผู้ร้อง
พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาชาติไทย

ระหว่าง { อัยการสูงสุด ผู้ร้อง
พรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบพรรคแผ่นดินไทย

ระหว่าง { อัยการสูงสุด ผู้ร้อง
พรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยรักไทย

อัยการสูงสุดยื่นคำร้องรวมสามคำร้อง ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย เนื่องจากปรากฏต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคพัฒนาชาติไทยและพรรคแผ่นดินไทยกระทำการฝ่าฝืน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) พรรคไทยรักไทยกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานตาม

LIRT

หนังสือที่ ลต (ทพพ) ๐๔๐๑/๘๕๕๕ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ หนังสือที่ ลต (ทพพ) ๐๔๐๑/ ๕๐๐๐ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ และหนังสือที่ ลต (ทพพ) ๐๔๐๑/๕๗๑๕ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ อัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ทั้งสามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง และศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องทั้งสามไว้พิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ คดีอยู่ในระหว่างที่พรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย ทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกาศให้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ และภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๕ บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจ ของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้เป็นอำนาจของ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของ ศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมา พรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ให้รวมการพิจารณาคำร้อง ทั้งสามเข้าด้วยกัน เนื่องจากมีข้อเท็จจริงเกี่ยวพันกัน โดยให้เรียกอัยการสูงสุดว่า ผู้ร้อง และให้เรียก พรรคไทยรักไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ พรรคพัฒนาชาติไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓

คำร้องที่หนึ่ง ผู้ร้องยื่นคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติม คำร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ สรุปความได้ว่า

พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๖ และมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑๕ คน โดยมีนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ เป็นหัวหน้าพรรค เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘

LIRT

และวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๙ ประธานกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่ง แต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ กำหนดหลักเกณฑ์การนับคะแนนและการประกาศผลว่า ในเขตเลือกตั้งใด ถ้าในวันเลือกตั้ง มีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งคนเดียวและได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้ประกาศให้ผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง แต่ในกรณีที่ได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตนั้น

เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๙ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือพร้อมหลักฐานเพื่อขอให้ผู้ร้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ เนื่องจาก นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓)

ข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๙ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีการทุจริตในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างสนับสนุนให้พรรคการเมืองอื่นจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อลงสมัครแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่เคยมีพรรคฝ่ายค้านลงสมัคร จะได้ไม่ต้องเกิดปัญหาในกรณีที่ผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น การจัดส่งคนลงสมัครโดยพรรคการเมืองต่าง ๆ

LIRT

ตามคำบางการหรือคำสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในหลายสิบเขตเลือกตั้ง ได้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด มีการปลอมแปลงเอกสาร การทำทะเบียน สมาชิกพรรคย้อนหลัง การเข้าไปแก้ไขทะเบียนในฐานข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การกระทำ ของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่สมคบกับพรรคประชาธิปัตย์ก้าวนำ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และ ผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง มีคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการ สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง (เพิ่มเติม) โดยคณะกรรมการสืบสวน สอบสวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการและรายงานผลการสืบสวนสอบสวนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นพ้องด้วย โดยเชื่อว่า การกระทำของ นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการกระทำในฐานะผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งการกระทำ ดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และให้แจ้งต่อผู้ร้องพร้อมด้วยหลักฐานเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ต่อไป

ผู้ร้องพิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาแล้ว เห็นว่า นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกับกรรมการบริหารพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิก ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลของนายทะเบียนพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่ถึงเก้าสิบวัน อันเป็นการกระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๑๐๐ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ย่อมแสดงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบ

LIRT

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) ผู้ร้องเห็นสมควรยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๓๒๗ และมาตรา ๓๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และมาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๑๐๐ ขอให้มีความคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

ต่อมา ผู้ร้องยื่นคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง สรุปได้ว่า เนื่องจากได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ เกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี ผู้ร้องจึงขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องขอให้มีความคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีกำหนดห้าปี นับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ด้วย

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๕ สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ดังนี้

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อกฎหมาย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงว่า

(๑) การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง เนื่องจากไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งให้โอกาสมาให้อัยการคัดค้านคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบกับการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ปรากฏว่าทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน จึงมีผลให้ผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้

LIRT

(๒) ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ตามคำร้อง ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยมอบอำนาจให้กับบุคคลใดไปดำเนินการตามที่ถูกร้องกล่าวหา จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคไม่ได้กระทำความผิดตามที่ผู้ร้องกล่าวหาและนายบุญทวีศักดิ์ไม่เคยรู้จักกับนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาก่อน อีกทั้งไม่เคยเสนอเงินหรือสิ่งของเพื่อให้เปลี่ยนแปลงข้อมูลรายชื่อสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามที่คำร้องกล่าวหา เนื่องจากวันและเวลาที่ผู้ร้องกล่าวหา นั้น นายบุญทวีศักดิ์อยู่ต่างจังหวัด และไม่มีหลักฐานอื่นใดที่แสดงให้เห็นว่านายบุญทวีศักดิ์เกี่ยวข้องในการกระทำตามที่กล่าวหา ส่วนกรณีการรับเงินจากกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น นายบุญทวีศักดิ์ไม่เคยรู้จักและไม่เคยรับเงินจากบุคคลตามที่ผู้ร้องกล่าวหา

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

คำร้องที่สอง ผู้ร้องยื่นคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ สรุปความได้ว่า

พรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕ และมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๓ คน โดยมีนายบุญابرมีภณหรือบุญอุทธิพล ชินราช เป็นหัวหน้าพรรค เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือพร้อมหลักฐานเพื่อขอให้ผู้ร้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๑ เนื่องจากนายบุญابرมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓)

LIRT

ข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาได้ว่าเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนว่า มีการทุจริตในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าจ้างสนับสนุนให้พรรคการเมืองอื่นแยกย้ายกันไปจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อลงสมัครแข่งขันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่เคยมีพรรคฝ่ายค้านลงสมัคร จะได้ไม่ต้องเกิดปัญหาในกรณีที่ผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น การจัดส่งคนลงสมัครโดยพรรคการเมืองต่าง ๆ ตามคำบงการหรือคำสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในหลายสิบเขตเลือกตั้งได้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด มีการปลอมแปลงเอกสาร การทำทะเบียนสมาชิกพรรคย้อนหลัง การเข้าไปแก้ไขทะเบียนในฐานข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การกระทำของผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่สมคบกับพรรคประชาธิปัตย์ก๊วหน้า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง (เพิ่มเติม) โดยคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการและรายงานผลการสืบสวนสอบสวนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาข้อเท็จจริงแล้วเห็นพ้องด้วย โดยเชื่อว่าการกระทำของนายบุญบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ออกหนังสือรับรองอันเป็นเท็จให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้งได้กระทำในฐานตัวแทนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งเป็นความผิดฐานสนับสนุนผู้สมัครให้กระทำความผิดฐานสมัครรับเลือกตั้งโดยรู้ว่าตนเองไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐๐ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ และเป็นความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน และแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ นั้น เป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) จึงแจ้งเรื่องและส่งพยานหลักฐานพร้อมสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้ร้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ต่อไป

LIRT

ผู้ร้องพิจารณาข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาแล้ว เห็นว่า การกระทำของนายบุญบาบริมณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมา ภาวะลี ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ ๒ ได้ดำเนินการรับเงินสนับสนุนจากพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นนายทหารผู้ได้บังคับบัญชาของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อช่วยผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี่ยงกรณีที่ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบางเขตเลือกตั้ง และนายบุญบาบริมณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมา ร่วมกันจัดทำรายงานการประชุมเพื่อรับสมัครและออกหนังสือรับรองสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ ประเภทติดมติศักดิ์อันเป็นความเท็จเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบหนังสือรับรองคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันเกินกว่าเก้าสิบวัน ทั้งนี้ เพื่อช่วยผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี่ยงกรณีที่ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในบางเขตเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ ย่อมแสดงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการอันอาจเป็นปฏิกิริยาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) ผู้ร้องเห็นสมควรยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๒๗ และมาตรา ๑๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) และมาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๐๐ ขอให้มีความคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓

LIRT

ต่อมา ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง สรุปได้ว่า เนื่องจากได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ เกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมือง ที่ถูกสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี ผู้ร้องจึงขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องขอให้มีการสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มีกำหนดห้าปี นับแต่วันที่มีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ด้วย

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๕ สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ดังนี้

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อกฎหมาย ผู้ถูกร้องที่ ๓ ชี้แจงว่า

(๑) การที่ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเพิกถอนการเลือกตั้งในครั้งดังกล่าว ผู้ร้องไม่อาจนำเหตุที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้มีการสั่งยุบพรรคการเมืองได้ เนื่องจากมูลคดีที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดของพรรคการเมืองที่ฝ่าฝืนกฎหมายและถูกดำเนินคดีสิ้นไปแล้ว ควรยกคำร้องนี้

(๒) ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ตามคำร้อง ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่เคยมอบอำนาจให้แก่บุคคลใดไปดำเนินการตามที่ถูกลกล่าวหา จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ ที่ว่า ต้องกระทำโดยนิติบุคคล โดยคณะกรรมการบริหารพรรค หรือหัวหน้าพรรคมอบหมายให้ทำการแทน ซึ่งการกระทำที่เป็นความผิดลงโทษพรรคการเมืองได้นั้น ผู้กระทำความผิดต้องเป็นกรรมการบริหารของพรรค แต่นางฐิติมาและนายพันมิตร ดวงทิพย์ ที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าไปรับเงินจากผู้บริหารระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่มีอำนาจกระทำการใดแทนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ แต่เป็นพฤติกรรมที่เป็นการกระทำเฉพาะกลุ่ม ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีส่วนรับรู้ ไม่ได้เกี่ยวข้อง ไม่ได้มอบหมาย และไม่ใช่ว่าเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๓

LIRT

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องที่ ๓ ชี้แจงว่า

(๑) ประเด็นเรื่องการที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายบุญบาภิณ หัวหน้าพรรค นางฐิติมาและนายพันมิตร เจ้าหน้าที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินสนับสนุนจากกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ ในการเลือกตั้งคราวนี้ โดยส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๑๒๑ คน และแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒๖ คน ซึ่งอาศัยงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานโครงการ ประจำปี ๒๕๔๙ จำนวนเงิน ๑,๓๖๐,๑๔๐ บาท เป็นไปตามมติการประชุม เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๙ โดยประธานที่ประชุมนำเสนอให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ นำเงินที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน ๑๐ คน เป็นผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๕ คน ส่วนผู้สมัครที่เป็นสมาชิกคนอื่น อีกจำนวน ๑๑๖ คน ซึ่งมีคุณสมบัติครบตามที่กฎหมายกำหนด ให้รับผิดชอบด้วยตนเอง โดยร่วมกับคณะกรรมการอำนวยการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งมีนายพันมิตรเป็นผู้อำนวยการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ และเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ลำดับที่ ๑ นำเงินส่วนตัวมาช่วยสนับสนุน โดยนายพันมิตรกู้ยืมเงินจากนางวริศรียา งามเกิดศิริ จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ บาท และต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๙ จำนวน ๑,๓๖๐,๑๔๐ บาท เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๙ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยกรรมการบริหารพรรคนำเงินดังกล่าวไปใช้จ่ายตามแผนงานโครงการประจำปี ๒๕๔๙ แล้ว เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๙ ดังนั้น การที่คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงมีความเห็นว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินสนับสนุนจากผู้ถูกร้องที่ ๑ รวม ๓ ครั้ง เป็นเงินจำนวน ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่ได้มอบหมาย แต่เป็นการกระทำของนางฐิติมาและนายพันมิตรซึ่งไม่ได้เป็นกรรมการบริหารพรรค และผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้รับประโยชน์จากการกระทำของกลุ่มบุคคลดังกล่าว หากผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินสนับสนุนจะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขการบริจาคเงินให้แก่พรรค ส่วนที่ว่า มีผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ บางคน เช่นนายอุทัย นามวงศ์ ให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า รับเงินค่าสมัครและค่าใช้จ่ายจากผู้ถูกร้องที่ ๓ นั้นรับฟังไม่ได้ เนื่องจากนายอุทัยเป็นเครือข่ายของพรรคประชาธิปัตย์ใน

LIRT

การสร้างสถานการณ์เพื่อล้มการเลือกตั้ง ประกอบกับนายอุทัยเป็นบุคคลมีความรู้ถึงระดับปริญญาเอก จากต่างประเทศข้อกล่าวหาของผู้ร้องเป็นเพียงการเชื่อมโยงความผิดให้ไปถึงผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้ถูก ดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๒๖๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) เท่านั้น นอกจากนี้ที่ นางฐิตมาให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ร่วมประชุมการให้สัตยาบันร่วมกับพรรคการเมืองอีก ๑๕ พรรค และเล่าให้ฟังว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะช่วยค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครของพรรคการเมือง ทุกพรรค พรรคละประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น ในวันประชุมดังกล่าวมีหัวหน้าพรรคการเมือง หรือผู้แทนของพรรคการเมืองเข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๖ พรรค เพื่อทำสัตยาบันการปฏิรูปการเมืองร่วมกัน นอกจากพรรคการเมืองแล้วยังมีผู้สื่อข่าวเข้าร่วมจำนวนมาก หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้กล่าว ในที่ประชุมถึงเรื่องงบประมาณที่จะช่วยสนับสนุนในการเลือกตั้งแต่อย่างใด

(๒) ประเด็นเรื่องที่นายบุญญาบริมณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ออกหนังสือรับรองอันเป็นเท็จ ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐาน ในการสมัครรับเลือกตั้ง นั้น ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มี ๓ ประเภท ได้แก่ (๑) สมาชิกตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๐ คือ สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลที่ยื่นใบสมัครตาม ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติอนุมัติเป็นสมาชิกพรรคได้ (๒) สมาชิกตาม ข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๑ คือ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ สมาชิกที่เป็นผู้ก่อตั้งพรรค และบุคคลซึ่งพรรค เลือกมาเป็นสมาชิก หมายถึงสมาชิกที่ปรับแทนตำแหน่งที่มีอยู่ จึงไม่เป็นสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง เพียงปรับเข้าและออก (๓) สมาชิกตามข้อบังคับพรรคข้อ ๑๒ คือ สมาชิกสมทบ ได้แก่ บุคคลที่ยื่น ใบสมัคร และคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้เป็นสมาชิกสมทบได้ โดยไม่ต้องเสียค่าบำรุง ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยืนยันว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑๒๑ คน รวม ๑๒๖ คนนั้น มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) ทุกคน โดยผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับเป็นสมาชิกในคราวประชุมพรรค ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นการประชุม

LIRT

รับสมัครปรับปรุงสมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน ๑๕๑ คน และในการประชุมพรรค ครั้งที่ ๘/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ จำนวน ๒๕ คน ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ มีใบสมัครสมาชิกของผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นหลักฐาน แต่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ นั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งเพียง ๑๐ คน แบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๕ คน ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งอีก ๑๑๖ คน คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ประกาศรายชื่อให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่า ผู้สมัครดังกล่าวไม่ได้เป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๓ เพราะไม่มีรายชื่อปรากฏในรายงานสมาชิกเพิ่มหรือลด ในรอบปี ๒๕๔๘ (แบบ ท.พ. ๖ และ ท.พ. ๗) ของผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งในรายงานดังกล่าวผู้ถูกร้องที่ ๓ รายงานเพียงว่า เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ผู้ถูกร้องที่ ๓ มีสมาชิกจำนวน ๒๕,๓๐๖ คน ในรอบปีที่ผ่านมาคือ ปี ๒๕๔๘ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องที่ ๓ มีสมาชิกเพิ่มขึ้นจำนวน ๗๐๐ คน และมีสมาชิกลดลงจำนวน ๓๑ คน และมีสมาชิก รวมทั้งสิ้น ๒๕,๙๖๕ คน เหตุที่ไม่มียชื่อชื่อผู้สมัครดังกล่าวในรายงานสมาชิกเพิ่มขึ้นหรือลดลง ในรอบปี ๒๕๔๘ ของผู้ถูกร้องที่ ๓ เนื่องจากสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๑๒๖ คน เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ที่เป็นการปรับคนใหม่เข้ามาแทนคนเก่าที่ต้องปรับออกไป ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่ได้แจ้งรายชื่อสมาชิกที่ลงสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกเพิ่มหรือลดในรอบปี ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ ในฐานะข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่มีรายชื่อนุคคลดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๓ เพียงแต่จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคไว้ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ กำหนดไว้ และ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ก็เคยดำเนินการเช่นเดียวกันมาแล้วในการเลือกตั้งในคราววันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ดังนั้น การออกหนังสือรับรองให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายบุญบารมีภมเพื่อให้ผู้สมัครนำไปใช้เป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้ง จึงกระทำไปด้วยความถูกต้องและเป็นจริง

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญยกคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๘ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

คำร้องที่สาม ผู้ร้องยื่นคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๘ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ สรุปความได้ว่า

LIART

พรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑ และมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑๑๑ คน โดยมีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือพร้อมหลักฐานเพื่อขอให้ผู้ร้องพิจารณา ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ เนื่องจากพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล กรรมการบริหารพรรคระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ และในฐานะผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓)

ข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาได้ความว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีการสมคบระหว่างผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เจ้าหน้าที่พรรคการเมืองอื่น และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เปลี่ยนแปลงข้อมูลทะเบียนสมาชิกพรรค โดยว่าจ้างพรรคเล็กให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ แข่งขันกับผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะต้องได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ ซึ่งประธานกรรมการการเลือกตั้ง มีคำสั่งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง (เพิ่มเติม) ซึ่งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงได้ดำเนินการและรายงานผลการสืบสวนสอบสวนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาข้อเท็จจริงพยานหลักฐานและพฤติการณ์ประกอบความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วเห็นพ้องด้วย โดยเชื่อว่า การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์เป็นการกระทำในฐานะเป็นตัวแทนของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งมี

LIRT

ลักษณะเป็นการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) จึงได้ส่งพยานหลักฐานพร้อมสำนวนการสืบสวนข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้ร้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ต่อไป

ผู้ร้องพิจารณาข้อเท็จจริงจากหลักฐานที่นายทะเบียนพรรคการเมืองส่งมาแล้ว เห็นว่า เมื่อระหว่างวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันเวลาที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ มีผลใช้บังคับ ปรากฏข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานว่า

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แจ้งต่อนายบุญबारมิดิน หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ว่า จะช่วยค่าใช้จ่ายในการลงสมัครทุกพรรค พรรคละประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยดูจากยอดจำนวนการส่งผู้สมัครมากน้อยเป็นสำคัญ ต่อมาวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งในขณะนั้นคือ พลเอก ธรรมรักษ์ และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และเป็นนายทหารคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์ ได้มอบเงินค่าใช้จ่าย จำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นางฐิติมา ภาวะลี สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และเป็นผู้ประสานงานของผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ลงสมัครเพียงคนเดียว แล้วได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ต่อมาระหว่างวันที่ ๕ ถึง ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์มอบเงิน จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นางฐิติมาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ในเขตจังหวัดภาคใต้เพิ่มเติมอีก ๑๗ คน และในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์มอบเงิน จำนวน ๕๒๕,๐๐๐ บาท ให้แก่นางฐิติมาอีก เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ รวมเงินที่นางฐิติมาได้รับจากพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ทั้ง ๓ ครั้ง เป็นเงินทั้งสิ้น ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท

LIRT

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ พลเอก ธรรมรักษ์ รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และนายพงษ์ศักดิ์ รองเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ซึ่งบุคคลทั้งสองเป็นกรรมการบริหารพรรคระดับสูงของผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ลงสมัครเพียงคนเดียวแล้วได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น โดยมีนายทวี สุวรรณพัฒน์ นายพงษ์ศรีหรือยุทธพงษ์ สีวาโมกษ์ และนายธีรชัยหรือต่อย จุลพัฒน์ คนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์เป็นตัวแทนติดต่อมอบเงินให้นายชวการ โตสวัสดิ์ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หลายครั้ง โดยเริ่มติดต่อที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้ติดต่อข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กรณีที่ผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคไม่ครบเก้าสิบวัน และมอบเงินค่าใช้จ่ายให้สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไปสมัครรับเลือกตั้งแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ลงสมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียว เพื่อหลีกเลี่ยงการไม่ประกาศผลการเลือกตั้งกรณีได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบของผู้มีสิทธิออกเสียงในเขตนั้น โดยพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกับนายทวี นายพงษ์ศรี และนายธีรชัย มอบเงิน จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายชวการที่กระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ เพื่อนำเงินจำนวนดังกล่าวไปให้นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการนำสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวีซึ่งเป็นคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์นำเงินไปให้นายชวการนับใส่ซอง ของละ ๒๐,๐๐๐ บาท และมอบให้ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๓๓ ซอง ที่เหลือแบ่งกันในผู้ร่วมงาน และต่อมาวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวีมอบเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายชวการเพื่อนำไปให้นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ นำไปเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๗ คน โดยมีหลักฐานการส่งสำเนาใบเสร็จรับเงินและหนังสือรับรองการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้นายชวการนำไปรับเงินค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจากพลเอก ธรรมรักษ์ตามที่ได้ตกลงกันไว้ แต่ปรากฏว่า นายชวการและนายสุขสันต์ไม่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมจึงไปแจ้งข้อมูลแก่นายสุเทพผู้ร้องเรียนในกรณีนี้ และในช่วงวันที่ ๖ และ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ หลังจากที่นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับเงินตามที่ได้กล่าวแล้ว นายบุญทวีศักดิ์ นายสุขสันต์ และนายอมรวิทย์

สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกันติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกของผู้ร้องที่ ๒ ที่ไม่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นสมาชิกพรรคผู้ร้องที่ ๒ ไม่ครบเก้าสิบวันตามที่กฎหมายกำหนด ด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิก ใช้เลขที่และวันรับสมัครของสมาชิกพรรคคนเดิม แล้วนำชื่อและชื่อสกุลของสมาชิกคนใหม่ ใส่แทนชื่อและชื่อสกุลสมาชิกคนเดิมที่เรียกว่า การติดต่อพันธุกรรม ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๖๑ คน และในจำนวนนี้มี ๒๑ คน ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามของผู้ร้องที่ ๒ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดฐานปลอมเอกสาร โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่นายอมวิทย์และผู้ร่วมกระทำผิดทุกคนแล้ว

ผู้ร้องเห็นว่า การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ร้องที่ ๑ กระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ร้องที่ ๑ โดยร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ลงแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการที่จะต้องมีความเสี่ยงไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น และร่วมกันสนับสนุนให้มีการติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของผู้ร้องที่ ๒ ที่ เป็นสมาชิกพรรคไม่ครบเก้าสิบวันให้ครบเก้าสิบวัน อันเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนให้มีการปลอมเอกสาร การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) ผู้ร้องเห็นสมควรยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๓๒๗ และมาตรา ๓๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) และมาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๑๐๐ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ร้องที่ ๑

LIRT

ต่อมา ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง สรุปได้ว่า เนื่องจากได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ เกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี ผู้ร้องจึงขอแก้ไขเพิ่มเติมคำขอให้มีการสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มีการสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ด้วย

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ และวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ สรุปคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้ดังนี้

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อกฎหมาย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า

(๑) คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยึดอำนาจการปกครองประเทศและออกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง อำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญจึงย่อมสิ้นสุดลงไปด้วยโดยอัตโนมัติ บรรดาอรรถคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญย่อมยุติลงไปด้วยเช่นกัน แม้ภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ และมาตรา ๓๕ วรรคสี่ บัญญัติให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ก็ไม่มีผลให้อรรถคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและยุติลงไปแล้ว กลับมาอยู่ในอำนาจพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคำร้องของผู้ร้อง การถ่ายโอนอรรถคดีและอำนาจดังกล่าว ไม่มีความถูกต้องชอบธรรม ถิรอนสิทธิของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ชอบด้วยหลักนิติธรรมและมีลักษณะเลือกปฏิบัติเป็นการตั้งองค์การซึ่งมิใช่ศาลขึ้นมาเพื่อพิจารณาคดีใดคดีหนึ่งหรือมีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะไม่เป็นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ว่าการจัดตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือมีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลธรรมดาที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น

LIRT

จะกระทำมิได้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงไม่มีความชอบธรรมและไม่มีอำนาจพิจารณาคดีของผู้ถูกร้องที่ ๑ นอกจากนี้ ในการพิจารณาวินิจฉัยคดียุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ แต่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มิได้บัญญัติให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญใช้อำนาจตุลาการ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจปฏิบัติหน้าที่แทน ศาลรัฐธรรมนูญได้ เพราะขัดกับหลักนิติรัฐอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในอารยประเทศ ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ศาลต้องกระทำในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และผู้พิพากษาหรือตุลาการ มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีซึ่งเป็นหลักประกันแก่ผู้มีอรรถคดีทั้งปวงว่าจะได้รับความเป็นธรรม ไม่มีผู้ใดมาสั่งหรือชี้นำผู้พิพากษาหรือตุลาการได้ แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ไม่ได้บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญกระทำในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และไม่ได้รับรองให้ตุลาการรัฐธรรมนูญมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ประกอบกับในอดีตที่ผ่านมาไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับใดกำหนดให้องค์กรอื่นที่ไม่ใช่ศาลมีหรือใช้อำนาจตุลาการ โดยเฉพาะอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีที่ขอให้ยุบเลิกพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการมาโดยตลอด โดยจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ มาตรา ๔๘ ที่ให้ศาลฎีกาพิจารณาและมีคำสั่งคดีที่อธิบดีกรมอัยการขอให้ยุบเลิกพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและมีคำสั่งกรณีที่ยื่นการสูงสุดขอให้ยุบพรรคการเมือง ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓๕ ที่กำหนดให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีและใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนกำหนดให้บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ระหว่างดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ จึงเป็นการกำหนดอำนาจและถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ที่ขัดต่อหลักนิติรัฐ อีกทั้งยังเป็นการขัดต่อหลักการปกครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมา และขัดต่อประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) การร้องเรียนของนายสุเทพ เพื่อกฎบัตรไม่ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๑ เนื่องจากนายสุเทพซึ่งเป็นเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ไม่เป็นผู้เสียหายตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน

LIRT

สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ เพราะพรรคประชาธิปัตย์ไม่ได้ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้ง และนายสุเทพไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนคำร้องเรียนของนายสุเทพได้

(๓) การสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไม่ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ และการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และวรรคสาม เนื่องจากการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของนายสุเทพ ที่มีนายนาม อัมรัมย์ เป็นประธาน ไม่เคยแจ้งข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือแม้แต่แจ้งพลเอก ธรรมรักษ์หรือนายพงษ์ศักดิ์ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน ทั้งที่ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๖) (๗) และมาตรา ๑๕ กำหนดให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนเรียกผู้ถูกร้องเรียนมาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อร้องเรียน พร้อมทั้งแจ้งสิทธิที่จะพึงมีตามกฎหมายให้ผู้ถูกร้องเรียนทราบ โดยการแจ้งผู้ถูกร้องเรียนดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือ แต่ประธานคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงรับฟังเฉพาะพยานหลักฐานที่พรรคประชาธิปัตย์จัดทำและนำไปมอบให้ฝ่ายเดียว แล้วสรุปความเห็นเสนอประธานกรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ให้โอกาสพยานตำรวจ ทักษิณ ในฐานะหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งที่ประธานคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเคยให้ความเห็นต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งปรากฏตามบันทึกข้อความฉบับลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๕ ว่า ต้องให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ ไปให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ ส่วนที่พลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ไปให้ถ้อยคำแล้วนั้น บุคคลทั้งสองไม่ใช่หัวหน้าพรรค

LIRT

ไม่ได้เป็นผู้แทนของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่บุคคลทั้งสองไปให้ถ้อยคำเนื่องจากได้รับเชิญไปในฐานะพยาน ไม่ใช่ในฐานะผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๑ กรณีนี้จึงถือไม่ได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสองแล้ว และการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนของพันตำรวจโท ทักษิณ ชวწวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็ไม่ถือว่าเป็นการให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง ส่วนที่ผู้ร้องอ้างข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสิทธิยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ และมีสิทธิอ้างบุคคลหรือหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานรวมทั้งมีสิทธิตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องได้นั้น ข้อกำหนดดังกล่าวเป็นขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นคนละเรื่องและคนละขั้นตอนกับการที่ต้องดำเนินการในชั้นสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ทำคำวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องเรียนเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสาม แม้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ จะใช้คำว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน” แต่ที่จะปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ ได้นั้น ก็ต่อเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมิตัวว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีความผิดตามมาตรา ๖๖ เสียก่อน เพราะคำว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน” มิใช่เป็นการให้อำนาจแก่นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาวินิจฉัยได้เอง เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดให้ถูกต้องครบถ้วน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่มีอำนาจแจ้งเรื่องให้ผู้ร้องดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ได้ และผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้

(๔) การที่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นอันสิ้นสุดลง มีผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

LIRT

พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นผลใช้บังคับไปด้วย เนื่องจากเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง ส่งผลให้บรรดากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับซึ่งรวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นอันสิ้นสุดลงด้วย ซึ่งต่อมาคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขชี้แจงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับถูกยกเลิกทั้งหมด ทั้งนี้ ตามคำชี้แจงของสำนักเลขาธิการ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ เมื่อการกระทำที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถูกกล่าวหาและนำมาเป็นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกระทำที่อาศัยเหตุอันเกิดจากการกระทำตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ต้องยุติและสิ้นสุดลงด้วย แม้ต่อมาวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๕ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ออกประกาศ ฉบับที่ ๑๕ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป แต่ประกาศฉบับดังกล่าวคงมีผลเพียงเพื่อให้พรรคการเมืองยังคงสภาพอยู่ต่อไปเท่านั้น และแม้ต่อมาวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ออกประกาศ ฉบับที่ ๒๗ ว่า การยกเลิกรัฐธรรมนูญมิได้กระทบกระเทือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยยังให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกก็ตาม แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็มีผลใช้บังคับใหม่เริ่มตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันที่ประกาศ ฉบับที่ ๒๗ ได้ประกาศเป็นต้นไป และจะนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นฐานในการดำเนินคดีซึ่งมูลคดีเกิดขึ้นก่อนวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ไม่ได้ ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งถูกยกเลิกโดยประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

LIRT

ฉบับที่ ๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๙ นั้น ไม่มีกฎหมายใดบัญญัติให้มีผลใช้บังคับต่อไป การกระทำที่ผู้ร้องกล่าวหา ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในส่วนซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงไม่เป็นความผิดอีกต่อไป การกระทำตามผู้ร้องอ้างมาเป็นเหตุเพื่อขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งอาศัยมูลเหตุที่เกิดจากการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อกฎหมายยกเลิกไป ย่อมมีผลให้การกระทำที่ผู้ร้องนำมาเป็นเหตุยื่นคำร้องในครั้งนี้ยุติและสิ้นสุดลงด้วย

(๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นกลุ่มบุคคลที่มีแนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสอดคล้องกันได้รวมตัวเข้าด้วยกันเพื่อจะนำแนวความคิดนั้นมากำหนดเป็นนโยบายและนำไปบริหารหรือตรวจสอบการบริหารประเทศตามอุดมการณ์ของกลุ่มบุคคลนั้นตามวิถีทางประชาธิปไตย พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงให้ความคุ้มครองแก่พรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นและไม่ต้องการให้มีการยุบพรรคได้โดยง่ายแม้ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือส่งสมัครแล้วแต่ไม่มีสมาชิกของพรรคได้รับเลือกตั้ง ก็ไม่เป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง การยุบพรรคการเมืองเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ รับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง แต่เสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว คงมีแต่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง เท่านั้น ดังนั้น การจะยุบพรรคการเมืองได้จึงต้องเป็นไปตามเหตุมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ที่ว่าการที่บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) บัญญัติไว้สอดคล้องกับมาตรา ๖๓

LIART

การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ บัญญัติการกระทำของพรรคการเมืองที่อาจถูกยุบเพิ่มเติมไว้ถึง ๔ เหตุ โดยการเพิ่มเหตุตามมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) ซึ่งผู้ร้องอาศัยเหตุตาม (๓) มาร้องให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ด้วย จึงเป็นการกำหนดเหตุยุบพรรคการเมืองเพิ่มเติมนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญกำหนดและเป็นบทบัญญัติเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งเป็นบทบัญญัติที่เกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ รับรองไว้ อีกทั้งเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รับรองไว้ เนื่องจากการยุบพรรคการเมืองเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองที่มาตรา ๔๗ รับรองไว้ ซึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้ การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ วรรคสอง อีกด้วย เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖

(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ บัญญัติหลักเกณฑ์การดำเนินการว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดกระทำการตาม มาตรา ๖๖ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว นั้น มีลักษณะเป็น

LIRT

หลักเกณฑ์ การดำเนินการที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ เพราะถ้าพรรคการเมืองกระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๖ (๑) ซึ่งเป็นการกระทำเกี่ยวกับการกระทำตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง คือใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุดไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองที่กระทำการดังกล่าว อัยการสูงสุดมีอำนาจเพียงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการ “ให้เลิกการกระทำความผิด” ตามมาตรา ๖๓ วรรคสองเท่านั้น และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสองแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๓ วรรคสาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๗ จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดกระบวนการเพื่อไปสู่การยุบพรรคการเมืองที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ทั้งที่เหตุในการยุบนั้นเป็นเหตุแบบเดียวกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๗ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓

(๗) ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ตามคำร้อง ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากการกระทำตามข้อกล่าวหาของผู้ร้อง หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้เป็นผู้กระทำและไม่ได้มอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารพรรคกระทำ อีกทั้งคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้มีมติให้ผู้ถูกกล่าวหากระทำการตามคำร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ กำหนดไว้ กรรมการบริหารพรรคจะดำเนินการแทนผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยลำพังไม่ได้ จึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพราะการที่กรรมการบริหารคนใดคนหนึ่งจะดำเนินการในนามของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อจัดการนอกเหนือจากที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบนั้นไม่อาจกระทำได้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องการเลือกตั้งซึ่งมีค่าใช้จ่ายและต้องผ่านขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงิน การจัดทำบัญชี และการบริหารจัดการทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๗ แต่อย่างใด อีกทั้งผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคย

ทราบมาก่อน ไม่เคยมอบหมาย ไม่เคยใช้และไม่เคยสนับสนุนให้บุคคลทั้งสองหรือบุคคลอื่นใดกระทำการตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่ประการใด หากบุคคลทั้งสองกระทำการตามข้อกล่าวหาที่เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลทั้งสอง ไม่ถือว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่อย่างใด การยุบพรรคการเมืองเป็นการทำให้สภาพความเป็นบุคคลของพรรคการเมืองตามกฎหมายสิ้นสุดลง ทำให้สมาชิกภาพของมวลสมาชิกสิ้นสุดลง จึงเทียบได้กับเป็นการลงโทษประหารชีวิตในทางอาญา การวินิจฉัยและตีความจึงต้องตีความกฎหมายโดยเคร่งครัด ไม่ควรตีความในการขยายความเพื่อลงโทษพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ การกระทำของกรรมการบริหารพรรคมิใช่เป็นการกระทำของพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖ ซึ่งกรณีที่จะให้ถือว่าเป็นการกระทำของพรรคการเมืองและถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า เป็นการกระทำหรือก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจของหัวหน้าพรรคการเมือง ดังนั้น การกระทำของกรรมการบริหารพรรคอันจะถือได้ว่าเป็นการกระทำของพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคผู้นั้นต้องเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองเท่านั้น ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังได้แยกการกระทำของหัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคที่เป็นความผิดและต้องรับโทษแยกต่างหากจากการกระทำของพรรคการเมือง กล่าวคือ การกระทำของหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๖ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๘๘ หรือการกระทำของกรรมการบริหารพรรคตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๘๔ ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปว่า ผู้ใดกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษ ถ้าไม่ได้กระทำความผิดผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องรับโทษจากการกระทำของผู้อื่น การกระทำที่ผู้ร้องอ้างเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในขณะที่มีการยื่นคำร้องนี้เป็นตัวการ สนับสนุน หรือส่งเสริม รู้เห็นเป็นใจ ให้บุคคลทั้งสองที่ถูกกล่าวหาไปกระทำตามคำร้องแต่อย่างใดทั้งสิ้น

(๘) การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่อาจมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) ได้เนื่องจากคำว่า “ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) หมายถึง การกระทำเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

LIRT

สิ้นสุดลง แล้วใช้การปกครองอย่างอื่น ส่วนคำว่า “เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้” หมายถึง การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยผู้ที่ได้อำนาจนั้นมาจะเป็นผู้ที่สามารถควบคุมใช้อำนาจดังกล่าว ดังเช่นการยึดอำนาจปฏิวัติ หรือรัฐประหารของคณะบุคคลที่เรียกตัวเองว่า “คณะปฏิวัติ” ส่วนการกระทำที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๓) บัญญัติเป็นเหตุยุบพรรค คือ กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้น ซึ่งกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามมาตรา ๖๖ (๓) เป็นการกระทำอันเป็นความผิดทำนองเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ลักษณะ ๑ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕ ดังนั้น การกระทำการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคการเมือง หรือการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามคำร้อง ซึ่งเป็นเพียงการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งหรือกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง จึงไม่ถือเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะความร้ายแรงของการกระทำถึงขนาดที่สมควรจะยุบพรรคการเมืองนั้นเสียก็คือ การกระทำการปฏิวัติรัฐประหารหรือยึดอำนาจปกครองประเทศโดยใช้กำลัง ซึ่งมีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และไม่ได้เป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เนื่องจากการกระทำการใดอันเป็นเพียงการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง แม้อาจจะถือว่าเป็นความผิดทางอาญา แต่ไม่เคยปรากฏหรือเคยมีคำวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือกระทำการอันเป็นการขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแต่อย่างใด โดยเหตุนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๗ ที่บัญญัติไว้ว่า หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจัดให้พรรคการเมืองกระทำการใดฝ่าฝืนนโยบายพรรคการเมืองหรือข้อบังคับพรรคการเมืองอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ แต่ลักษณะการกระทำยังไม่รุนแรงจนเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ ให้นายทะเบียนมีอำนาจเตือนเป็นหนังสือ ถ้าไม่ปฏิบัติตาม

LIRT

คำเตือนของนายทะเบียน ให้มีอำนาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำดังกล่าว หรือให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งคณะหรือบางคนออกจากตำแหน่งได้ และผู้นั้นไม่มีสิทธิเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองอีก เว้นแต่จะพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง แสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดระดับความรุนแรงของการกระทำของพรรคการเมือง และผู้บริหารพรรคการเมืองไว้เป็นลำดับขั้นเพื่อป้องกันมิให้ยกเหตุอันเป็นการกระทำผิดเล็กน้อยขึ้นอ้างเพื่อให้ยุบพรรคการเมือง เพราะหากพรรคการเมืองถูกยุบได้โดยง่ายเนื่องจากการกระทำของผู้บริหารพรรคบางคน ย่อมมีผลกระทบอย่างมากต่อสมาชิกของพรรคการเมืองผู้ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรู้เห็นกับการกระทำของกรรมการบริหารพรรคนั้นเลย

(๕) กรณีมีเหตุที่ไม่สมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคสาม มิได้เป็นบทบังคับเด็ดขาดให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคในทุกกรณี เพียงแต่บัญญัติว่า “....ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมือง” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ บัญญัติไว้ทำนองเดียวกันว่า “เมื่อพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง...” จากบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่าแม้พรรคการเมืองจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเข้าข่ายที่จะถูกยุบพรรคได้ก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจว่าควรสั่งยุบพรรคหรือไม่ยุบก็ได้ ประกอบกับเมื่อพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๗ ที่กำหนดความรุนแรงตามลักษณะของการกระทำไว้ในหลายระดับ หากไม่รุนแรงถึงขั้นเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ อาจจะใช้มาตรการเพียงการเตือน หรือมีอำนาจสั่งให้ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำตามที่กล่าวหา หรือให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งคณะ หรือบางคนออกจากตำแหน่ง นั้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจว่าควรสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่ยุบก็ได้ และกรณีของผู้ถูกร้องที่ ๑ มีเหตุที่ไม่สมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ สามารถแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เรื้อรังมาตั้งแต่เข้าทำหน้าที่รัฐบาลเป็นผลสำเร็จ และกระทำตามนโยบายที่เป็นผลดีต่อประเทศชาติมากมาย จนเป็นที่นิยมของประชาชนส่วนใหญ่ ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น ๒๔๘ คน และ

เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสมาชิกพรรคได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น ๓๗๗ คน จัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้เป็น ครั้งแรก นอกจากนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสมาชิกพรรคจำนวนมากถึง ๑๔,๓๕๔,๔๐๔ คน การตั้งยุบพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเกิดผลกระทบรุนแรงต่อสมาชิกพรรคเหล่านั้น ทั้งที่ไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้อง ทั้งหากมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ บ้านเมืองจะเกิดความสับสนวุ่นวาย ต่างชาติจะขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

(๑๐) ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ใช้บังคับกับเหตุยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เพื่อเป็นเหตุเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคไม่ได้ เพราะเหตุยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) คือ พรรคการเมือง “กระทำการ” อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในมาตรา ๖๖ (๑) หรือ (๓) แต่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ที่กำหนดว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมิกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” เห็นว่า “การกระทำความต้องห้าม” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ระบุในประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ คือ “ห้ามกระทำการ” ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๔) เท่านั้น ส่วนมาตรา ๖๖ (๑) (๒) และ (๓) เป็นบทบัญญัติให้ “การกระทำการ” ซึ่งไม่ใช่ข้ออ้างที่ผู้ร้องอ้างเป็นเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ร้องจึงนำประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ มาใช้บังคับกับคดีนี้ไม่ได้

(๑๑) ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลังกับการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ เนื่องจากประกาศคณะปฏิรูปการปกครองใน

LIRT

ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ เพิ่มเติมบทกำหนดโทษ เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ กำหนดไว้แต่เดิม โดยการให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีกำหนดห้าปี จึงเป็นการตราและยกเลิกกฎหมายที่ปราศจากความชอบธรรม อันย้อนหลังเป็นผลร้าย แก่บุคคลที่เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งขัดต่อหลักนิติรัฐ เป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายที่อารยประเทศทั่วโลกที่เจริญแล้วยึดถือปฏิบัติ ขัดต่อหลักสากล ทางอาญา ไม่เป็นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นการลิดรอนสิทธิที่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รับรองไว้ว่า ให้ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นองค์กรศาล และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ และ เป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการกระทำในพระปรมาภิไธยนั้น เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยคดีของผู้ร้อง การถ่ายโอนอำนาจ มาเป็นของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญอันเป็นองค์กรที่มีอิสระศาล จึงเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แม้ว่าการให้ “เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” จะมีชื่อ “โทษทางอาญา” แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็เห็นว่า “สิทธิเลือกตั้ง” เป็นสิทธิเสรีภาพที่บรรดาชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓ ก็ยังให้การคุ้มครองอยู่ ดังนั้น การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการใช้สิทธิทางการเมืองซึ่งเป็นโทษทางการเมืองและ มีความร้ายแรงกว่าโทษอาญาบางประเภท ดังนั้น การกระทำใดที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ กำหนดโทษไว้ในมาตรา ๖๕ ให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องยุบไปจะขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตาม มาตรา ๘ อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป ซึ่งเป็นการ กำหนดโทษทางการเมืองสำหรับผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องยุบพรรคการเมือง หากตีความว่าประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับดังกล่าวที่เพิ่มบทกำหนดโทษให้มีผลย้อนหลังจะขัดหลักนิติรัฐที่ห้ามตรากฎหมายย้อนหลังอันเป็น ผลร้ายแก่บุคคลทั้งในกรณีโทษทางอาญาและในกรณีอื่นที่ไม่ใช่โทษทางอาญาด้วย เพราะบุคคลก็ไม่ อาจเชื่อมั่นในการใช้อำนาจรัฐ ดังนั้น ถ้าพรรคการเมืองถูกยุบเพราะ ไม่ดำเนินการตามมาตรา ๖๖ ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบจะได้รับโทษเพียงเท่าที่บัญญัติในมาตรา ๖๕ เท่านั้น

LIRT

นอกจากนี้ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ และฉบับที่ ๒๗ ไม่ได้กำหนดให้มีผลใช้บังคับย้อนหลัง เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยนัยของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ จึงทำให้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดในกฎหมายดังกล่าวสิ้นผลใช้บังคับไปด้วยการกระทำใดที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติให้เป็นเหตุร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองจึงไม่สามารถนำมาใช้ภายหลังที่มีการประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ได้อีกต่อไป จนกระทั่งถึงวันที่ออกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙ ที่ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กลับมีผลใช้บังคับต่อไป แต่อย่างไรก็ดี ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับดังกล่าวก็ไม่ได้บัญญัติให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับย้อนหลัง ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงใช้บังคับเฉพาะกับการกระทำที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ออกประกาศ ฉบับที่ ๑๕ คือ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙ เป็นต้นไปเท่านั้น แต่เหตุที่ผู้ร้องอ้างขอให้สั่งยุบพรรคเกิดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ถึงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๙ ผู้ร้องจึงไม่สามารถอ้างการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนมาเป็นเหตุขอให้สั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้

(๑๒) การที่กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขณะเกิดเหตุลาออกจากตำแหน่งแล้วก่อนวันที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่สามารถเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังกล่าวได้ เนื่องจากภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ในช่วงต้นเดือนตุลาคม ๒๕๔๙ มีกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่ง โดยหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๙ ทำให้กรรมการบริหารพรรคที่เหลืออยู่พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อ ๕๕ (๒) ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคแล้ว และผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับหนังสือแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวของนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๙ ดังนั้น การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรค

ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงสมบูรณ์ในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๙ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ และจนถึงบัดนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังไม่ได้เลือกกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เนื่องจากพรรคการเมืองยังถูกห้ามดำเนินการประชุมหรือดำเนินกิจการทางการเมืองตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗

คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาในประเด็นข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และกรรมการบริหารพรรคทั้งสองคนไม่ได้กระทำการตามที่ผู้ร้องกล่าวหา โดยสรุปได้ดังนี้

(๑) ประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ หากมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ จริง ก็ไม่ใช่การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ เอง โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ และกรรมการบริหารพรรคไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรู้เห็นกับการกระทำความผิดใดๆ ซึ่งการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งผู้สมัครลงสมัครทุกเขตนั้นไม่ได้หมายความว่าได้รับเลือกตั้งทุกเขต เพราะในบางเขตซึ่งส่วนมากเป็นเขตเลือกตั้งในภาคใต้ พรรคการเมืองร่วมฝ่ายค้านมีคะแนนนิยมดีกว่า เมื่อพรรคการเมืองร่วมฝ่ายค้านประกาศไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ที่ประสงค์จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคอื่นซึ่งลงสมัครแข่งขันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีโอกาสดังกล่าวจะได้รับเลือกตั้งสูง แต่อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) บัญญัติให้ผู้มีสิทธิสมัครต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน จึงเป็นเหตุจูงใจให้พรรคการเมืองบางพรรคทำการแก้ไขข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองของตนด้วยการถอดชื่อสมาชิกเดิมออกแล้วนำชื่อผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งใหม่เข้าแทน ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้น ทั้งนี้ วิธีการดังกล่าวมิได้เพิกกระทำในคราวนี้เป็นครั้งแรก ในการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงพยานบางปากให้การว่า เคยดำเนินการเช่นนี้มาก่อนแล้วในคราวเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นอกจากนี้ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงก็ไม่ปรากฏว่า กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ใดเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่อย่างไรก็ตามคำร้องที่อ้างว่า มีการติดต่อจะให้นายอมรวิทย์ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตั้งแต่ปลาย

LIRT

เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ แต่นายชวการให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า เพิ่งพบพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ ณ ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ และนายชวการเพิ่งรู้จักกับนายบุญทวีศักดิ์เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ การที่ นายชวการอ้างว่า ไปชี้แจงเรื่องการติดต่อพันธมิตรหรือการเปลี่ยนแปลงชื่อผู้เป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ ต่อพลเอก ธรรมรักษ์ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ จึงรับฟังไม่ได้ว่า พลเอก ธรรมรักษ์ หรือนายพงษ์ศักดิ์มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามที่ผู้ร้องอ้าง ส่วนที่นายสุสันต์ให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๒๑ นาฬิกา นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำแผ่นบันทึกข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมาให้ นายสุสันต์ โดยมีนายสายันท์ เจริญสวัสดิ์ ทำการแก้ไข ข้อมูลสมาชิกพรรคในแผ่นบันทึกข้อมูลที่โรงแรมกานต์มณี แล้ว นายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นบันทึกข้อมูล ไปคืนเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๒ นาฬิกา นั้น ขัดแย้งกับรายงานการตรวจสอบของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงที่ระบุวัน เวลา ครั้งสุดท้ายที่มีการบันทึกในฐานข้อมูลสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ คือวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๕.๔๓ นาฬิกา ข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงเชื่อถือไม่ได้

(๒) ประเด็นเรื่องการจ่ายเงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัคร รับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ลงแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยง คณะเนติเสียมถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือกรรมการบริหารพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้จ่ายเงินสนับสนุนผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ผู้ร้องฟังข้อเท็จจริงจากคำให้การของนายชวการว่า เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นายพงษ์ศรี นายธีรชัย และนายทวี พาไปพบพลเอก ธรรมรักษ์ ณ ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อพูดเรื่องติดต่อพันธมิตร ซึ่งขัดกับคำให้การของนายพงษ์ศรี นายธีรชัย และนายทวี ที่ยืนยันว่า ในวันนั้นบุคคลทั้งสี่ไม่ได้พบ พลเอก ธรรมรักษ์และไม่ได้ขึ้นไปทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่วนเหตุการณ์ที่กระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการให้การขัดกับนายธีรชัยและนายทวีที่ยืนยันว่า วันดังกล่าว ไม่ได้พบพลเอก ธรรมรักษ์และไม่ได้รับเงินตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด เพราะพลเอก ธรรมรักษ์ ไม่จำเป็นต้องเรียกนายชวการให้ไปรับเงินเพียงจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ที่กระทรวงกลาโหม และไม่มี เหตุผลที่ต้องจ่ายเงินด้วยตนเอง ส่วนภาพที่นายสุเทพนำเสนอต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน

LIRT

ข้อเท็จจริงนั้น เป็นภาพที่มีการตัดต่อลำดับภาพขึ้นใหม่ และจัดทำคำบรรยายให้สอดคล้องกับคำให้การ ถ้าจะมีการสนับสนุนเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการสมัครแก่ผู้ร้องที่ ๒ น่าจะสนับสนุนเฉพาะการสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเพื่อหลีกเลี่ยงการได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น แต่นายชวกรกลับอ้างว่า เงินที่ได้รับจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๙ นั้นเป็นค่าใช้จ่ายของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของผู้ร้องที่ ๒ จึงขัดกับเหตุผลที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ร้องที่ ๑ ว่าจ้างพรรคเล็กให้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่คาดว่าจะได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นอกจากนี้ นายทวีก็เป็นเพียงผู้สื่อข่าวอิสระที่เคยเอาข่าวสถานการณ์ทางภาคใต้ไปให้พลเอก ธรรมรักษ์เท่านั้น มิได้เป็นคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์แต่อย่างใด สำหรับเหตุการณ์ที่โรงแรมกานต์มณี เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๙ ที่นายชวกรให้การว่า นายชวกรกับพวก ร่วมกันนับเงินจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท ที่นายทวีกับพวกนำมาให้ใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท แล้วนายธีรชัยมอบให้แก่ผู้สมัครรวม ๓๘ ซอง ขัดกับคำให้การของนายทวีและนายพงษ์ศรีที่ยืนยันว่า ไม่ได้นำเงินจำนวนดังกล่าวมอบให้แก่นายชวกร ทั้งไม่ปรากฏว่าเงินดังกล่าวเป็นเงินที่ได้มาจากผู้ใด อีกทั้งจำนวนเงินที่อ้างมีความไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ร้องที่ ๒ ซึ่งมีเพียง ๓๑ คน ประกอบกับคำให้การของผู้สมัครของผู้ร้องที่ ๒ เช่น นายปฏิพัฒน์ เกียรติศิริวิชัย นายชารัตน์ มณีศรี นายสมบุรณ์ จิตตั้งสมบุรณ์ และพันตำรวจตรี เสี่ยงม ลำราญรัตน์ ไม่มีผู้ใดให้การว่าได้รับเงินคนละ ๒๐,๐๐๐ บาท ที่โรงแรมกานต์มณี นอกจากนี้ ที่นายชวกรให้การว่า เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๙ นายทวินำเงินไปมอบให้นายชวกร จำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท นำไปให้นายสุขสันต์เพื่อเป็นค่าสมัครของผู้สมัครของผู้ร้องที่ ๒ ที่จะลงสมัครที่จังหวัดนครพนม ๕ คน และจังหวัดสกลนคร ๒ คน ก็ขัดกับคำให้การของนายทวีที่ว่า ไม่มีเหตุที่ต้องนำเงินมาให้นายชวกร ซึ่งไม่มีฐานะและตำแหน่งหน้าที่ในพรรคผู้ร้องที่ ๒ แทนที่จะมอบให้แก่ นายบุญทวีศักดิ์ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ร้องที่ ๒ และเป็นผู้มีอำนาจในการส่งคนลงสมัครโดยตรง ส่วนเรื่องการโอนเงินเข้าบัญชีของนายสุขสันต์ที่ธนาคารกสิกรไทย สาขานครพนม ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๙ เวลาประมาณ ๑๒ นาฬิกา เพื่อเป็นค่าสมัครผู้สมัครของผู้ร้องที่ ๒ ที่เพิ่มขึ้นอีก ๗ คนนั้น วันดังกล่าวเป็นวันสุดท้ายของการรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ดังนั้น คำให้การของนายชวกรและนายสุขสันต์เป็นเพียงการสร้างหลักฐานเพื่อใส่ร้ายผู้ร้องที่ ๑ เท่านั้น

(๓) ประเด็นเรื่องการจ่ายเงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ในข้อที่นางฐิตมาให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ในการประชุมของพรรคการเมืองที่อาคารวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ พันตำรวจโท ทักษิณ ห้วนหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ แจ้งต่อนายบุญابرมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ว่าจะช่วยค่าใช้จ่ายในการส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้งทุกพรรคพรรคละประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยดูจากยอดจำนวนการส่งผู้สมัครมากน้อยเป็นสำคัญ นั้นผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยแจ้งหรือกล่าวว่า จะช่วยค่าใช้จ่ายดังกล่าวแก่พรรคการเมืองใด และเป็นไปไม่ได้ที่จะแจ้งต่อหัวหน้าพรรคการเมืองจำนวนมากถึง ๑๕ พรรคที่ร่วมประชุมกันว่า จะจ่ายเงินดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของนายบุญอิทธิพลและนายณัฐพรหมนุสดี หัวหน้าพรรคกฤษไทยมั่นคงที่ว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ไม่ได้พูดเรื่องการสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองอื่นแต่อย่างใด ส่วนที่นางฐิตมาให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๔ ถึง ๕ มีนาคม ๒๕๔๙ พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ผู้ได้บังคับบัญชาและเป็นคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์มอบเงินให้แก่นางฐิตมารวม ๓ ครั้ง เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ลงแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงว่า นางฐิตมาเป็นบุคคลที่นายสุเทพทั้งข่มขู่ หลอกลวง จ้างวาน ให้คำมั่นสัญญา เพื่อให้นางฐิตมาให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อปรักปรำและใส่ร้ายพลเอก ธรรมรักษ์ ซึ่งต่อมานางฐิตมาให้การต่อพนักงานสอบสวนเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๙ ว่า คำให้การขึ้นคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และตามบันทึกที่ทำขึ้นที่พรรคประชาธิปัตย์นั้นเป็นไปตามเอกสารที่นายสุเทพจัดเตรียมไว้ให้โดยนายสุเทพเสนอเงินให้ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท จะให้อีก ๗๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมเสนอตำแหน่งทางการเมืองในพรรคประชาธิปัตย์ รวมทั้งจะให้นางฐิตมาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ในเขตกรุงเทพมหานครด้วย คำให้การของนางฐิตมา จึงรับฟังไม่ได้

(๔) ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นว่า ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งย่อมจะได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาดและสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้อยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะต้องจ้างผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือผู้ถูกร้องที่ ๓ ให้ส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันกับผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ประโยชน์จากการที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓

LIRT

ส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้ง และหากมีปัญหาเกี่ยวกับการทำหน้าที่ขององค์กรกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ครบ ๕๐๐ คน ก็สามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ ข้อกล่าวหาของผู้ร้องจึงขัดต่อเหตุผล และรับฟังไม่ได้ ประกอบกับมีพยานบุคคลที่เป็นผู้สมัครของพรรคการเมืองทั้งสองพรรคนั้นอยู่ในชั้น คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ผู้สมัครของพรรคทั้งสองจำนวนมากออกค่าใช้จ่ายเอง เพราะมีความมั่นใจว่าจะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งคราวนี้เนื่องจาก พรรคใหญ่ฝ่ายค้านไม่ส่งคนลงสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๘ และคำร้องแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องของผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้คู่กรณีนำพยานบุคคลเข้าไต่สวนตั้งแต่วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๐ รวม ๑๔ นัด เป็นพยานผู้ร้องจำนวน ๓๖ ปาก เข้าไต่สวน ๗ นัด พยานผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๓๐ ปาก ผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๕ ปาก และผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๒ ปาก รวม ๗ นัด

ศาลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า ภายหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีผลใช้บังคับ รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองจาก นายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๖ และวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๕ ตามลำดับ ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๑๑๑ คน โดยมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๑๕ คน โดยมีนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ เป็นหัวหน้าพรรค และผู้ถูกร้องที่ ๓ มีกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๓ คน โดยมีนายบุญบาบริภณ หรือบุญยิทธิพล ชินราช เป็นหัวหน้าพรรค และก่อนเกิดเหตุผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาแล้ว ๒ ครั้ง ครั้งแรกวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๒๐๐ คน และแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๔๘ คน รวม ๒๔๘ คน ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นแกนนำ

ในการจัดตั้งรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ห้วนหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และครั้งที่ ๒ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๑๐ คน และแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๖๗ คน รวม ๓๗๗ คน ผู้ถูกร้องที่ ๑ จัดตั้งรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว และพันตำรวจโท ทักษิณ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นสมัยที่ ๒ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ส่งผู้สมัครในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ โดยผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๑ คน ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔ คน ไม่มีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ คนใดได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลย ต่อมาวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้ยุบสภาผู้แทนราษฎรและกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ พรรคการเมืองฝ่ายค้านที่มีสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรรวม ๓ พรรค ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ประกาศไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑๐๐ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งครบทุกเขตจำนวน ๔๐๐ คน ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๑ คน ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๑๒๑ คน วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช พรรคประชาธิปัตย์กับพวก มีหนังสือคัดค้านการประกาศรับรองผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช เขตเลือกตั้งที่ ๕ เขตเลือกตั้งที่ ๘ และเขตเลือกตั้งที่ ๙ ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เนื่องจากไม่ปรากฏชื่อบุคคลทั้งสามในแบบแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้นในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (แบบ ท.พ.๖) ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ประจำปี ๒๕๔๘ ต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนต่อพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองว่ามีการสมคบกันระหว่างผู้บริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ พรรคการเมืองอื่น และพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองอื่น และว่าจ้างพรรคอื่นให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน

LIRT

การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีมีผู้สมัครเพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ พลดำรงเอก วาสนา ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง (เพิ่มเติม) เมื่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเสนอรายงานผลการสืบสวนสอบสวน ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีความเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงได้มีหนังสือส่งพยานหลักฐานให้ผู้ร้องเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสาม ตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และอัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสาม รวม ๓ คำร้อง เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องทั้งสามคำร้อง เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ต่อมาวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เข้ายึดอำนาจการปกครอง และมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๑ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นอันสิ้นสุดลง และข้อ ๒ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ และต่อมาวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ซึ่งมีบทบัญญัติในมาตรา ๓๕ ให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

ตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องทั้งสาม ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ การสืบสวนสอบสวนของนายทะเบียนพรรคการเมือง การยื่นคำร้องของผู้ร้อง และความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ผู้ร้องนำมาเป็นเหตุขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามก่อน

LIRT

ประเด็นข้อ ๑ มีว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อสู้ว่า อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดียุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาล ซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการมาโดยตลอด คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาล เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงแล้ว อำนาจและหน้าที่ภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นอันสิ้นสุดลงโดยอัตโนมัติ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดี

เห็นว่า ก่อนมีการปฏิรูปการปกครองโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ นั้น อัยการสูงสุดได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ประกอบมาตรา ๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณา เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ดังนั้น คดีนี้จึงตกอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตั้งแต่วันดังกล่าวเป็นต้นมา แม้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญจะสิ้นสุดลงโดยการปฏิรูปการปกครอง ก็หาทำให้คดีที่ค้างพิจารณาระงับหรือสิ้นสุดลงไปด้วยไม่ เพราะการกระทำที่ถูกฟ้องร้องยังคงมีอยู่ เพียงแต่ไม่มีศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาและวินิจฉัยคดีต่อไปเท่านั้น เมื่อปรากฏต่อมาว่า มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ซึ่งมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ หรือมีปัญหาว่า กฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย...” มาตรา ๓๕ วรรคสุดท้ายบัญญัติต่อไปว่า “บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ ก่อนวันที่ ๑๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ ให้โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของตุลาการรัฐธรรมนูญ” และวรรคสามยังบัญญัติด้วยว่า “องค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยให้เป็นไปตามที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ตามบทบัญญัติดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ และบัญญัติให้ตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังที่ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงแล้ว ดังนั้นข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงฟังไม่ขึ้น

LIART

ประเด็นข้อ ๒ มีว่า การร้องเรียนของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ขอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอบว่า พรรคประชาธิปัตย์ ไม่ได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ และ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ยื่นหนังสือร้องเรียน ไม่ได้รู้เห็นการกระทำตามหนังสือร้องเรียนด้วยตนเอง จึงไม่เป็นผู้เสียหายตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่มีอำนาจสืบสวนคดีนี้

เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ ประธานกรรมการการเลือกตั้งนอกจากมีฐานะเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้งสถานะหนึ่งแล้ว ยังมีฐานะเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองอีกสถานะหนึ่งด้วย การใช้อำนาจแต่ละฐานะย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ในกรณีที่มิระเบียบหรือข้อบังคับใดที่ออกตามความในกฎหมายเช่นระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๖) (๗) และมาตรา ๑๕ วรรคท้าย การดำเนินการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาดก็ต้องเป็นไปตามระเบียบดังกล่าวมานั้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าเหตุในคดีนี้เป็นกรณีที่อัยการสูงสุดยื่นคำร้องให้ยุบพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องทั้งสามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๖๖ ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ถ้าอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้นายทะเบียนตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากนายทะเบียนและจากอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วส่งให้อัยการสูงสุด เพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจยื่นคำร้องเอง...” ตามบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใด อาจเกิดจากเหตุใดเหตุหนึ่งใน ๒ กรณี กล่าวคือ เมื่อมีข้อเท็จจริงปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเอง

LIRT

ไม่ว่าข้อเท็จจริงนั้นจะได้มาโดยทางใด กับอีกกรณีหนึ่งเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่า มีพรรคการเมืองใดได้กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ ดังที่บัญญัติไว้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ ดังนั้นการเริ่มต้นคดียุบพรรคการเมืองเพราะเหตุกระทำการตามมาตรา ๖๖ จึงเป็นอำนาจโดยเฉพาะของนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยไม่ต้องคำนึงว่าข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุที่นายทะเบียนจะดำเนินการแจ้งให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้มาจากบุคคลใด หรือเป็นพรรคการเมืองที่จะต้องส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งในครั้งนั้นหรือไม่ และในที่สุดหากอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรค นายทะเบียนก็มีอำนาจที่จะยื่นคำร้องเองได้ โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเลือกตั้ง ดังนั้นการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของนายสุเทพที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ รวม ๒ ฉบับ คือหนังสือที่ ปชป ๔๕๐๐๔๔๕/๒๕๔๕ และ ปชป ๔๕๐๐๔๔๕/๒๕๔๕ จึงเป็นการได้ข้อเท็จจริงมาโดยชอบด้วยกฎหมาย และนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจที่จะดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานต่อไปได้ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นข้อ ๓ มีว่า การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่งหรือไม่ และการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และการวินิจฉัยชี้ขาดของนายทะเบียนพรรคการเมือง ชอบด้วยมาตรา ๑๕ วรรคสอง และวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อสู้ว่า คณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไม่เคยแจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือแม้แต่พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา หรือนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ไปชี้แจงข้อเท็จจริง และแสดงหลักฐานตามข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน

LIRT

และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ และผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ กล่าวอ้างว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ให้โอกาสผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานว่า ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว และมีได้ทำการวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้เป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคนตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗

ศาลการรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยในประเด็นข้อที่ ๒ แล้วเห็นว่า ในกรณีใดที่มีการออกระเบียบ เช่น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๖) และ (๗) และมาตรา ๑๕ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อมีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องสืบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นเงื่อนไขในการทำการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเรื่องนั้น ๆ ว่าอยู่ในอำนาจการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองในบางกรณีบัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และบางกรณีบัญญัติให้เป็นอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เช่น การจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๕ และมาตรา ๒๕ การเงินของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒ ถึง ๔๔ การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐตามมาตรา ๕๖ ถึงมาตรา ๕๘ มาตรา ๖๐ ถึงมาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๔ เป็นต้น เมื่อการเสนอหลักฐานต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่กระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เป็นอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยเฉพาะ ทั้งไม่มีการวางระเบียบว่าด้วยการไต่สวนแสวงหาพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมืองในการดำเนินการตามมาตรา ๖๗ ไว้ นายทะเบียน

พรรคการเมืองจึงมีสิทธิที่จะใช้ดุลพินิจในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องและเป็นธรรมได้ ปรากฏข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามข้อร้องเรียน โดยมีคำสั่งตั้งคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามคำสั่งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ และคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ เพื่อให้ได้พยานหลักฐานประกอบการพิจารณาว่า สมควรจะแจ้งต่ออัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ พลตำรวจเอก วาสนา ก็ได้ให้การยืนยันต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในการไต่สวนเมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ (ข้อความถอดเทปหน้า ๒๔) ว่า “กรณีดังกล่าวนี้ไม่จำเป็นต้องพิจารณากรรมการการเลือกตั้ง เพราะเป็นเรื่องอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามกฎหมายพรรคการเมือง...” เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ประกอบ จะเห็นได้ว่า พยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องได้รับการกลั่นกรองจากอัยการสูงสุดอีกชั้นหนึ่ง ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีความเห็นในทางที่จะไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายบังคับให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่งโดยมีผู้แทนจากนายทะเบียนและผู้แทนจากอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วส่งอัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีคณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ให้นายทะเบียนมีอำนาจยื่นคำร้องเอง แสดงว่ากรณียุบพรรคตามคำร้องนี้ไม่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่านายทะเบียนพรรคการเมืองหรือคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นข้อ ๔ มีว่า การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นอันสิ้นสุดลงตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๕ มีผลให้การกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้นสิ้นสุดลงด้วยหรือไม่ และมีผลให้การกระทำอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้นยังคงเป็นความผิดต่อไปหรือไม่

LIRT

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อสู้ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ข้ออ้างอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ย่อมสิ้นสุดลงไปด้วย และการกระทำที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถูกกล่าวหาในส่วนซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ย่อมไม่เป็นความผิดอีกต่อไป

ศาลาการรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยในประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้สิ้นสุดลงแล้วหรือไม่เสียก่อน

เห็นว่า แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเป็นกฎหมายที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้ตราขึ้นเพื่อยกความบัพัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และต้องใช้บังคับควบคู่ไปกับรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงเป็นกฎหมายที่มีความขัดแย้งกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเพิ่มมีบัญญัติใช้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นครั้งแรก และกฎหมายรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็ได้กำหนดสถานะของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไว้ให้แตกต่างจากพระราชบัญญัติทั่วไป ประกอบกับกระบวนการในการออกและแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติทั่วไปในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๕๒ ถึงมาตรา ๕๔ และมาตรา ๑๖๕ ถึงมาตรา ๑๗๘ ก็ให้กระทำเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่มีบัพัญญัติใดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ห้ามมิให้พระราชบัญญัติทั่วไปขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเหมือนกับกฎหมายรัฐธรรมนูญที่บัญญัติห้ามมิให้กฎหมายอื่นขัดหรือแย้งกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ดังนั้นความแตกต่างระหว่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญกับพระราชบัญญัติทั่วไปคงมีเพียงแต่ชื่อเท่านั้น นอกจากนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก็มีบัพัญญัติในส่วนของการกระทำและบทกำหนดโทษเหมือนกับพระราชบัญญัติทั่วไป ดังนั้นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจึงมีศักดิ์หรือสถานะ

ทางกฎหมายเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติทั่วไป การที่จะยกเลิกหรือทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญสิ้นผลบังคับนั้น จึงต้องใช้กระบวนการเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติทั่วไป คือจะต้องมีการออกกฎหมายยกเลิกหรือมีกฎหมายใหม่ออกมาใช้บังคับแทน ซึ่งเท่ากับเป็นการยกเลิกโดยปริยาย ดังนั้นเมื่อคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มิได้ยกเลิกหรือออกกฎหมายใหม่มาใช้แทนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งทำหน้าที่เป็นองค์กรนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ก็มิได้ออกกฎหมายยกเลิก หรือออกกฎหมายใหม่มาใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้นการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง จึงไม่ส่งผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวสิ้นผลใช้บังคับไปด้วยไม่ จึงต้องถือว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ ผู้ร้องจึงมีอำนาจนำการกระทำที่อ้างว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ ร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองได้

ส่วนปัญหาที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้สิ้นสุดลงแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ดังนั้นข้ออ้างอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคย่อมสิ้นสุดลงไปด้วยนั้น

ดังได้วินิจฉัยมาแล้วว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญยังไม่สิ้นสุดลง เว้นแต่จะมีการตรากฎหมายออกมายกเลิก หรือมีการตรากฎหมายออกมาใช้บังคับแทน ยังปรากฏว่าต่อมาได้มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลบังคับใช้ต่อไป จึงเป็นการยืนยันถึงความมีอยู่ของพรรคการเมืองและกฎหมายดังกล่าว การกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองซึ่งเกิดขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงจึงยังคงมีผลอยู่ต่อไปมิได้สิ้นสุดลงไปด้วย ทั้งการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) ถึง (๔) ไม่จำเป็นต้องอาศัยแต่เฉพาะฐานความผิดที่เกิดจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

LIRT

พ.ศ. ๒๕๔๑ เท่านั้น อาจเกิดจากการกระทำใด ๆ หรือพฤติการณ์อื่นใดที่ต้องด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ได้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจในการวินิจฉัยคดีนี้ต่อไปได้

ประเด็นข้อ ๕ มีว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) เป็นบทบัญญัติที่ขัดด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และวรรคสองหรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอบข้อข้อแรกว่า สิทธิและเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ไม่ได้ให้อำนาจองค์กรนิติบัญญัติออกกฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้ การยุบพรรคการเมืองจึงต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) ส่วนมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) เป็นเหตุยุบพรรคการเมืองนอกเหนือไปจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง จึงเป็นการบัญญัติเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งเป็นการบัญญัติที่เกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งเสรีภาพของบุคคลในการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ รับรอง จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ขัดด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง และต่อสู้ในข้อต่อมาว่ากฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้น ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘ วรรคสอง แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ ซึ่งเป็นกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการรวมตัวจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ กลับไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว ตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง อีกด้วย

เห็นว่า บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๒๘ ก็ดี มีเจตนารมณ์ที่จะให้พรรคการเมือง หรือบุคคลมีเสรีภาพที่จะดำเนินการทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้อย่างเต็มที่ แต่มิได้หมายความว่าพรรคการเมืองหรือบุคคลจะมี

LIRT

เสรีภาพที่จะกระทำการใด ๆ ก็ได้ จึงต้องมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายรองรับการกระทำที่ฝ่าฝืนและมีบทกำหนดโทษไว้ เช่น ถ้าผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองอื่น ด้วยวิธีการเช่น ให้เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินยอมเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๔ (๒) ซึ่งต้องรับโทษตามมาตรา ๑๐๑ กำหนดโทษจำคุกไว้หนึ่งปีถึงสิบปี และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี หรือตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาได้สมัครรับเลือกตั้ง หรือยินยอมให้พรรคการเมืองเสนอชื่อในการสมัครรับเลือกตั้ง...ต้องระวางโทษจำคุกหนึ่งปีถึงสิบปีและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง จึงเป็นเพียงบทบัญญัติมาตราหนึ่งที่วางกรอบในการลงโทษบุคคลหรือพรรคการเมืองเอาไว้เท่านั้น จะต้องพิจารณาประกอบกับมาตรา ๓๒๘ ในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติไว้ว่า “นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (๑) การจัดตั้งพรรคการเมือง... (๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมีให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งหรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งมาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง....(๓) ถึง (๗)” จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวเห็นได้ว่าจะต้องมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองขึ้น และใน (๒) มีข้อห้ามในการตราแต่เพียงว่า ห้ามมิให้เอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งมาเป็นเหตุให้เลิกหรือยุบพรรคการเมืองเท่านั้น รัฐสภาจึงอาจตราเหตุแห่งการยุบพรรคอื่น ๆ ด้วยตามที่เห็นสมควรได้ ดังนั้นการบัญญัติเหตุตามมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) นอกเหนือไปจากเหตุตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง จึงมิใช่เป็นการบัญญัติเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดแต่อย่างใด กับเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องเกื้อกูลกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๔๗ ส่งเสริมให้การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความเข้มแข็งขึ้น โดยสนับสนุนเปิดโอกาสให้บุคคลหรือพรรคการเมืองมีเสรีภาพที่จะดำเนินการทางการเมืองโดยสุจริตได้อย่างเต็มที่ ในทางกลับกันจะกำจัดบุคคลหรือพรรคการเมืองที่เข้าสู่วิถีทางระบอบประชาธิปไตยโดยมิชอบ และถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดเช่นล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็อาจถูกสั่งยุบพรรคการเมืองได้

LIRT

ส่วนข้อต่อสู้ที่ว่า การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง เพราะมิได้ระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายไว้ด้วยนั้น

เห็นว่า ปัญหาดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๒๘/๒๕๔๗, ๒๖-๓๔/๒๕๔๕ และ ๓๕-๓๖/๒๕๔๔ ว่า ผู้ที่จะมีสิทธิโต้แย้งว่า การตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ จะมีได้แต่เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และนายกรัฐมนตรี ดังนั้น ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นพรรคการเมือง จึงไม่อาจหยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นโต้แย้งได้ จึงไม่วินิจฉัยให้

สรุปแล้วข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งสองข้อฟังไม่ขึ้น

ประเด็นข้อ ๖ มีว่า หลักเกณฑ์การดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อสู้ว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคสอง ถ้าพรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง อัยการสูงสุดมีอำนาจเพียงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการ “ให้เลิกการกระทำดังกล่าว” ต่อเมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกการกระทำตามมาตรา ๖๓ วรรคสองแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคสามได้ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ กลับให้อัยการสูงสุดมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ทันทีโดยไม่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้พรรคการเมืองเลิกการกระทำเสียก่อน

เห็นว่า บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ ที่บัญญัติในวรรคหนึ่งว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมิได้” เป็นเพียงการวางกรอบไว้กว้าง ๆ เกี่ยวกับเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง ซึ่งใช้บังคับกับบุคคลธรรมดาหรือพรรคการเมืองก็ได้ มิได้มุ่งเน้นเฉพาะการกระทำความผิดของพรรคการเมือง ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๘ ให้อำนาจรัฐสภาตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองบัญญัติเหตุแห่งการยุบพรรคเพิ่มเติมให้ชัดเจนได้อีกชั้นหนึ่ง

LIRT

โดยมีข้อห้ามเพียงสองประการคือ ห้ามมิให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งมาเป็นเหตุให้ต้องเลิก หรือยุบพรรคการเมืองเท่านั้น ดังได้วินิจฉัยมาแล้วในข้อ ๕ เมื่อพิจารณาการกระทำอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พุทธศักราช ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ (๕) ซึ่งได้แก่ไม่ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒ เช่น หัวหน้าพรรคการเมืองไม่จัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือน มีนาคมของทุกปี ตามมาตรา ๓๕ ซึ่งเป็นการกระทำของพรรคการเมืองที่มีลักษณะไม่ร้ายแรง ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาจมีคำสั่งให้แก้ไขหรือระงับการกระทำโดยไม่ต้องสั่งยุบพรรคได้ ส่วนตามมาตรา ๖๖ (๑) ถึง (๔) เป็นกรณีที่พรรคการเมืองกระทำการที่มีลักษณะร้ายแรง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่ง ยุบพรรคการเมืองได้ แต่บทบัญญัติมาตรา ๖๖ ก็มีไว้ขบถบังคับเด็ดขาดให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคำสั่ง ยุบพรรคการเมืองสถานเดียวเท่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญอาจใช้ดุลพินิจที่จะไม่สั่งยุบพรรคการเมืองที่ถูก กล่าวหาก็ได้ แต่ก็อาจมีบางกรณีที่พรรคการเมืองได้กระทำการบางอย่างที่เกิดขึ้นมีลักษณะดังที่บัญญัติ ไว้ในมาตรา ๖๖ (๑) ถึง (๔) ได้เสร็จสิ้นยุติลงไม่อาจเยียวหาแก้ไข เพราะล่วงเลยเวลาที่จะสั่งให้แก้ไข หรือให้เลิกการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคสอง จึงเห็นได้ว่ากรณีดังกล่าวนี้ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำสั่งได้เพียงประการเดียวคือ ยุบพรรคการเมืองนั้น เช่น พรรคการเมืองหรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใด เพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๒ ซึ่งต้องรับโทษทางอาญา และถูกสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ตามมาตรา ๘๕ เป็นต้น ดังนั้นหลักเกณฑ์การดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคสอง ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อสู้

ประเด็นข้อ ๗ มีว่า การที่ศาลปกครองกลางมีคำวินิจฉัยว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวถูกยกเลิกไปแล้ว ผู้ร้องจะนำเหตุ ที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอยุบพรรคได้หรือไม่

LIRT

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ต่อสู้ว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาให้เพิกถอนแล้วจะนำเหตุที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้

เห็นว่า คดีของศาลปกครองกลาง หมายเลขแดงที่ ๖๐๗-๖๐๘/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ระหว่างนายโพธิพงษ์ บันลือวงศ์ ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ กับพวกรวม ๑๑ คน และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับพวกรวม ๔ คน นั้น ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาให้เพิกถอนการเลือกตั้งโดยให้เหตุผลว่าผู้ถูกฟ้องที่ ๑ มีมติกำหนดให้ดำเนินการปรับแผนผังที่เลือกตั้งโดยจัดเรียงคูหาเลือกตั้งจากเดิมที่ให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งหันหลังให้ผนังหรือฉากกั้นที่เลือกตั้งมาเป็นให้ผู้มาใช้สิทธิหันหน้าไปทางผนังหรือฉากกั้นที่เลือกตั้งในทุกหน่วยเลือกตั้งเป็นการกระทำที่ทำให้การออกเสียงลงคะแนนไม่เป็นไปโดยลับ เป็นการไม่ชอบด้วยมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่ที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ คดีนี้เป็นการอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ และกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นคนละเหตุกับคำพิพากษาศาลปกครองกลาง ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นข้อ ๘ มีว่า ข้อเท็จจริงที่อ้างในคำร้องรับฟังได้หรือไม่

ในประเด็นนี้ผู้ร้องอ้างว่าพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รองหัวหน้าพรรคไทยรักไทย และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล รองเลขาธิการพรรคไทยรักไทย กรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ กับนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคพัฒนาชาติไทย นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกันปลอมเอกสารโดยการแก้ไขทะเบียนสมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีการว่าจ้างหรือให้เงินสนับสนุนพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ กับพรรคการเมืองอื่น ๆ เพื่อให้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เพื่อหลีกเลี่ยงช่วยเหลือผู้สมัครคนเดียวของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ กรณีที่จะได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบ

LIRT

ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่าพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ และไม่เคยจ่ายเงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ อ้างว่า นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยรู้จักกับนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และไม่เคยเสนอเงินหรือสิ่งของเพื่อให้เปลี่ยนแปลงข้อมูลรายชื่อสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ แก่นายอมรวิทย์และไม่เคยรับเงินจากกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๓ อ้างว่านายบุญอิทธิพลหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยการกระทำความดังกล่าวเป็นการกระทำของกลุ่มบุคคลที่ไม่ใช่กรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๓

ในการไต่สวนพยานบุคคลนั้น ผู้ร้องได้รับอนุญาตให้นำพยานบุคคลเข้าเบิกความในชั้นไต่สวนรวม ๓๖ ปาก โดยเป็นพยานที่เคยให้การไว้ต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งผู้ร้องได้ส่งบันทึกคำให้การดังกล่าวเป็นพยานและพยานบางปากได้ส่งบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น รวมทั้งได้ส่งเอกสารจำนวน ๒๗๗ อันฉบับและวัตถุเป็นพยานจำนวน ๑๑ อันฉบับ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับอนุญาตให้นำพยานเข้าเบิกความในชั้นไต่สวน ๓๐ ปาก ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับอนุญาตให้นำพยานเข้าเบิกความในชั้นไต่สวน ๕ ปาก และผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับอนุญาตให้นำพยานเข้าเบิกความในชั้นไต่สวน ๒ ปาก โดยเป็นพยานที่ส่งบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง หรือความเห็นและมีพยานบางปากได้เคยให้การไว้ต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งผู้ถูกร้องทั้งสามส่งเอกสารและวัตถุเป็นพยานจำนวน ๑๐๗ อันฉบับด้วย

เมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานต่าง ๆ ของคู่กรณีแล้วข้อเท็จจริงตามที่คู่กรณีรับและไม่ได้โต้แย้งกันรับฟังยุติว่า พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขณะเกิดเหตุรักการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ส่วนนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล เป็นรองเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขณะเกิดเหตุรักการในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม โดยพลเอก ธรรมรักษ์ รู้จักกับนายทวี สุวรรณพัฒน์ ส่วนนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ เป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ชัยเทศ เป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายบุญอิทธิพล ชินราช เป็นหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่วนนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เป็นเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์

LIRT

ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่จัดเก็บข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ ตรวจสอบแล้ว นำรายการสมาชิกพรรคที่เพิ่มขึ้น (ท.พ.๖) ลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ได้มีพระราชกฤษฎีกาขุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกประกาศกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตั้งแต่วันที่ ๔ ถึง ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ส่งสมาชิกพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้ง ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๓๑ เขต และผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๑๒๑ เขต ส่วนมากเป็นเขตเลือกตั้งในจังหวัดทางภาคใต้ และภาคอื่น ๆ ที่จังหวัดสุพรรณบุรี สระแก้ว อ่างทอง แต่พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และ พรรคมหาชน ซึ่งเป็นอดีตพรรคร่วมฝ่ายค้าน ไม่ได้ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้

มีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามประเด็นว่าพลเอก ชรรณรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ร่วมกันให้การสนับสนุนหรือว่าจ้างให้พรรคพัฒนาชาติไทยและพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแข่งขันกับพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงและช่วยเหลือกรณีที่ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือไม่

ปัญหานี้ผู้ร้องมีนายชวการ โดสวัสดิ์ นายสุขสันต์ ชัยเทศ นางฐิติมา ภาวะลิ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ และนายถาวร เสนเนียม เป็นพยาน โดยนายชวการได้เคยให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยืนยันข้อเท็จจริงว่า เมื่อประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ พยานซึ่งเป็นสมาชิกพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับการติดต่อจากนายยุทธพงศ์ หรือพงษ์ศรี สีวาโมกษ์ ให้ช่วยหาพรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อช่วยเหลือผู้สมัครของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตที่ลงสมัครเพียงคนเดียว เพื่อหลีกเลี่ยงการเลือกตั้งใหม่ กรณีที่ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น โดยมีค่าใช้จ่ายให้ผู้สมัครอย่างน้อยคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท นายชวการจึงติดต่อไปที่นายสุขสันต์ ชัยเทศ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ติดต่อไปที่นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ต่อมานายยุทธพงศ์ ได้โทรศัพท์นัดให้นายชวการ ไปพบผู้ใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ณ ที่ทำการพรรค ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕

LIRT

เวลา ๒๐.๓๐ นาฬิกา เมื่อถึงวันดังกล่าวนายชวกร นายยุทธพงศ์ นายธีรชัย และนายทวี ได้ไปที่พรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าร่วมประชุมกับพลเอก ชรรณรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ซึ่งในการประชุมพลเอก ชรรณรักษ์ นั่งหัวโต๊ะ และพลเอก ชรรณรักษ์ได้มีการสอบถามเรื่องการติดต่อข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในกรณีที่ผู้สมัครที่เป็นสมาชิกของพรรคไม่ครบ ๕๐ วันซึ่งนายชวกร ได้ชี้แจงว่าจะทำการแก้ไขโดยจะลบชื่อของสมาชิกพรรคบางคนที่เป็นสมาชิกพรรคครบ ๕๐ วันออก แล้วใส่รายชื่อของผู้ที่จะให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทน ซึ่งเรียกวิธีการดังกล่าวว่า “การตัดต่อพันธุกรรม” และได้พูดคุยกันเรื่องค่าใช้จ่าย ซึ่งพลเอก ชรรณรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ต่างเห็นชอบกับวิธีดังกล่าว และพลเอก ชรรณรักษ์ ยังได้กล่าวในที่ประชุมถึงเหตุที่ให้นายพงษ์ศักดิ์เข้าร่วมประชุมหาหรือด้วยเพราะว่านายพงษ์ศักดิ์เป็นผู้จ่ายเงิน หลังจากนั้นนายชวกร นายยุทธพงศ์ นายทวี และนายธีรชัย ได้ไปที่โรงแรมกานต์มณี เพื่อหารือกับนายสุขสันต์ และนายบุญทวีศักดิ์ เกี่ยวกับการหาตัวผู้สมัครและค่าใช้จ่ายในการลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยให้แบ่งสายไปจัดหาผู้สมัครที่จบปริญญาตรี ส่วนการติดต่อข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคนั้น นายบุญทวีศักดิ์ รับที่จะไปเอาแผ่นดิสก์ฐานข้อมูลสมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ จากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยได้ติดต่อกับนายอมรวิทย์ปลายเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ต่อมาวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นายยุทธพงศ์กับนายธีรชัย ได้โทรศัพท์แจ้งให้นายชวกร ไปปรับเงินค่าใช้จ่ายในการสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อของผู้ถูกร้องที่ ๒ กับพลเอก ชรรณรักษ์ ที่กระทรวงกลาโหม ในเวลา ๑๔ นาฬิกา ซึ่งในการไปที่กระทรวงกลาโหมนั้น นายยุทธพงศ์ และนายธีรชัย ขับรถไปรับนายชวกร แล้วจึงไปรับนายทวี เมื่อไปถึงกระทรวงกลาโหม เวลาประมาณ ๑๔ นาฬิกา นายชวกร นายธีรชัย และนายยุทธพงศ์ รออยู่ที่ระเบียงหน้าห้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ส่วนนายทวี เข้าไปในห้องเพื่อรับเงิน สักครู่ นายทวี ออกมาพร้อมเงินสดจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท หลังจากนั้นนายธีรชัย และนายยุทธพงศ์ ได้ขับรถไปส่งนายชวกร ที่สนามกีฬาสมโภชนคร ซึ่งเป็นสถานที่รับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำเงินไปมอบให้แก่ นายบุญทวีศักดิ์

ต่อจากนั้นนายชวกร นายสุขสันต์ และนายบุญทวีศักดิ์ ได้ร่วมกันจัดหาผู้สมัคร โดยใช้โรงแรมกานต์มณี เป็นศูนย์ประสานงาน โดยในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวี นำเงินจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท ไปให้นายชวกร ที่โรงแรมกานต์มณี และช่วยกันนับใส่ซองๆ ละ ๒๐,๐๐๐ บาท รวม ๓๘ ซอง เพื่อมอบให้แก่ผู้สมัครจำนวน ๓๓ คน ส่วนที่เหลือแบ่งปันกันในผู้ร่วมงาน หลังจากนั้น ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวี มอบเงินให้นายชวกรอีก ๑๔๐,๐๐๐ บาท เพื่อโอนเข้าบัญชีนายสุขสันต์

LIRT

ที่ธนาคารกสิกรไทย (มหาชน) จำกัด สาขานครพนม เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสกลนคร และนครพนม อีก ๗ คน

นายสุขสันต์ ชัยเทศ เบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญและให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ได้รับการประสานงานจากนายชวการ ให้หาพรรคการเมืองขนาดเล็กเพื่อจัดส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดภาคใต้ และภาคอื่น ในจังหวัดสุพรรณบุรี อ่างทอง สระแก้ว และปราจีนบุรี เพื่อช่วยเหลือผู้สมัครของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงประสานงานกับพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่นายสุขสันต์ เป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งพรรคเกษตรกรไทย พรรคธรรมมาธิปไตย และพรรคฤๅษไทยมั่นคง โดยทุกพรรคยินดีจัดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งในการดำเนินการ นายสุขสันต์ พร้อมนายบุญทวีศักดิ์ ได้ไปพบนายชวการ ที่โรงแรมกานต์มณี เพื่อหารือในการจัดหาผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัคร หลังจากนั้นในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๙ นายสุขสันต์ได้ประชุมร่วมกับหัวหน้าพรรคเกษตรกรไทย พรรคธรรมมาธิปไตย และพรรคฤๅษไทยมั่นคง เพื่อหารือเกี่ยวกับเรื่องการจัดหาผู้สมัคร โดยให้มีการประสานงานกับตัวแทนจัดหาผู้สมัครในพื้นที่ภาคใต้ และเมื่อหาผู้สมัครได้แล้วให้จัดส่งหลักฐานการสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ที่จะสมัครมาทางโทรสารที่โรงแรมกานต์มณี โดยในส่วนของพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ นั้นได้มอบหมายให้นางสาวมณฑิราพรหรือบัว พิมพ์จันทร์ เป็นผู้รอกใบสมัครแทน โดยในวันที่ลงสมัครเป็นสมาชิก และช่องหมายเลขสมาชิกไว้ และให้นายสาธิต์ เข้มสวัสดิ์ เป็นผู้พิมพ์เอกสาร โดยอยู่ในความควบคุมและสั่งการของนายบุญทวีศักดิ์และนายสุขสันต์ ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวมีนายทวี นายยุทธพงศ์ และนายธีรชัย เข้าร่วมอยู่ด้วยตลอดเวลา ในการดำเนินการมีผู้ส่งหลักฐานการสมัครเข้ามาจำนวน ๘๖ ราย แต่คัดเลือกลงสมัครเพียง ๓๓ ราย ส่วนในการแก้ไขข้อมูลทะเบียนสมาชิกพรรคนั้น ในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๙ เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา นายบุญทวีศักดิ์ นำแผ่นดิสก์ฐานข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มาแก้ไขโดยมอบให้นายสาธิต์เป็นผู้ดำเนินการแล้วในวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๙ นายบุญทวีศักดิ์ ได้มอบแผ่นดิสก์คืนให้แก่นายอมรวิทย์เพื่อนำไปลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนายสุขสันต์ ได้มอบเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาทให้นายบุญทวีศักดิ์ เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และในวันเดียวกันเวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกา ได้ให้นางสาวมณฑิราพร ไปตรวจสอบข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่ามีรายชื่อผู้ที่จะส่งลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของผู้ถูกร้องที่ ๒ ว่าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งครบถ้วนแล้ว จึงให้นายบุญทวีศักดิ์ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคให้ผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง

LIRT

เห็นว่านายชวการ โตสวัสดิ์ และนายสุขสันต์ ชัยเทศ นอกจากจะเป็นพยานในชั้นได้สวนของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแล้ว พยานทั้งสองได้เคยให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๓๖ และ ร.๓๗ นอกจากนี้ ก่อนหน้านั้น ในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พยานทั้งสองได้ไปร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อนายสุเทพ เทือกสุบรรณ และได้ให้การไว้ต่อนายสุเทพ และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นนักกฎหมายของพรรคประชาธิปัตย์ ประกอบด้วยนายถาวร เสนเนียม นายวิทยา แก้วภราดัย และนายสุวโรช พะลัง ตามบันทึกการให้ข้อเท็จจริงที่แนบท้าย เอกสารหมายเลข ร.๑๐ และ ร.๑๐๐ และในขณะเดียวกันพยานทั้งสองยังได้ให้การต่อทนายความของสำนักงานทนายความคณิง ฤาชัย ซึ่งในการให้การของนายชวการ และนายสุขสันต์ ทุกครั้งจะสอดคล้องและตรงกัน แม้จะเป็นการให้การต่างวันเวลากันก็ตาม ทั้งข้อเท็จจริงที่นายชวการ และนายสุขสันต์ให้การไว้ก็สอดคล้องและเชื่อมโยงกันโดยไม่มีข้อพิรุธ ซึ่งในข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่นายชวการ และนายสุขสันต์ กล่าวนั้น ผู้ร้องยังมีพยานเข้าได้สวนเพื่อสนับสนุนคำให้การของพยานทั้งสองด้วย โดยในส่วนของ การไปพบกัน ณ ที่ทำการพรรคไทยรักไทย ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น นายธีรชัย นายยุทธพงศ์ และนายทวี พยานของผู้ร้อง ซึ่งนอกจากจะมาเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแล้ว ยังได้เคยให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข ร. ๒๗๐ ถึง ๒๗๒ ว่าได้พยานชวการไปเพื่อพบพลเอก ธรรมรักษ์ แม้พยานทั้งสามจะอ้างว่าไม่ได้เข้าพบเพราะพลเอก ธรรมรักษ์ไม่ว่างก็ตาม แต่คำให้การของพยานทั้งสามก็แสดงให้เห็นได้ว่าพยานทั้งสามได้มีนัดหมายกับนายชวการ ให้ไปพบกับพลเอก ธรรมรักษ์จริง และข้อเท็จจริงดังกล่าวยังแสดงให้เห็นอีกด้วยว่า นายชวการ กับนายธีรชัย นายยุทธพงศ์ และนายทวี มีการพบปะและติดต่อกันในเรื่องดังกล่าว ในการติดต่อเข้าพบพลเอก ธรรมรักษ์ นั้น นายธีรชัย นายยุทธพงศ์ และนายทวี ต่างให้ถ้อยคำยืนยันว่ารู้จักและสนิทสนมกันมาก่อน นายทวีสามารถเข้าพบพลเอก ธรรมรักษ์ได้ โดยการติดต่อผ่านพันเอก เชิดพงศ์ บุญเกียรติ และในขณะเดียวกันนายทวียังขอใบอนุญาตติดรถยนต์ผ่านเข้าออกกระทรวงกลาโหมให้นายธีรชัย นอกจากนี้ นายทวียังสามารถนำนายชวการและนายยุทธพงศ์ ผ่านเข้าออกกระทรวงกลาโหม โดยไม่ต้องแลกบัตรและบันทึกชื่อไว้ ซึ่งเป็นความจริงดังที่กล่าวเพราะจะเห็นได้จากการไปพบพลเอก ธรรมรักษ์ ที่กระทรวงกลาโหม ในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น นายทวี เป็นผู้ติดต่อ และนัดหมายพยานชวการเข้าไปในกระทรวงกลาโหม รถยนต์ของนายธีรชัยสามารถผ่านเข้าไปในกระทรวงกลาโหม โดยไม่มีการแลกบัตรและบันทึกชื่อจากยามรักษาการณ์ และสามารถขึ้นไปบนศาลาว่าการกลาโหมชั้น ๒

LIRT

ตรงระเบียบหน้าห้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เพื่อรอเข้าพบพลเอก ธรรมรักษ์ โดยรออยู่ประมาณ ๒๐ นาที แล้วนายทวีได้เข้าพบพลเอก ธรรมรักษ์ ซึ่งนอกจากจะปรากฏในบันทึกคำให้การของนายชวการแล้วยังปรากฏอยู่ในวีซีดี และภาพถ่ายที่บันทึกจากกล้องโทรทัศน์วงจรปิดของกระทรวงกลาโหมตามวัตถุพยานหมายเลข ถ.๑๐๔ และภาพถ่ายหมายเลข ร.๒๖๑ ซึ่งพลตรี หม่อมหลวงสุปรีดี ประวิตร กรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีมีการแพร่รูปจากระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในกระทรวงกลาโหม ของกระทรวงกลาโหม พยานของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ให้ถ้อยคำยืนยันว่าภาพดังกล่าวเป็นภาพที่คัดลอกมาจากโทรทัศน์วงจรปิดภายในศาลว่าการกลาโหมจริง

ตุลาการรัฐธรรมนูญได้ตรวจดูภาพถ่าย และภาพเคลื่อนไหวจากวีซีดีดังกล่าวอย่างละเอียดแล้วเห็นว่าในวันและเวลาดังกล่าว นายชวการ นายธีรชัย นายยุทธพงศ์ และนายทวี ได้เข้าไปที่ห้องชั้น ๒ ในกระทรวงกลาโหมจริง ซึ่งเป็นระเบียบหน้าห้องทำงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อสังเกตการแต่งกายของบุคคลเหล่านี้ ปรากฏว่าแต่งกายด้วยเสื้อผ้าแบบลำลอง นายชวการสวมเสื้อยืดลายแดงดำ ส่วนนายยุทธพงศ์ ใส่เสื้อลายสก็อต เป็นลักษณะของการแต่งกายตามสบาย นอกจากนี้ อากัปกิริยาของบุคคลเหล่านี้ยังแสดงถึงความคุ้นเคยกับสถานที่และบุคคล ณ สถานที่นั้น เพราะวางตัวอยู่ในลักษณะสบายๆ ไม่มีพิธีรีตอง มีการยืนหรือเดินและพูดโทรศัพท์เคลื่อนที่ไปด้วย ซึ่งข้าราชการทหารที่อยู่ในนั้นก็ไม่ได้ให้ความสนใจคงปล่อยให้บุคคลดังกล่าวนี้อยู่นิ่งตามลำพังทั้งๆ ที่เป็นวันและเวลาราชการที่กระทรวงกลาโหมเปิดทำการตามปกติ และในภาพดังกล่าวก็มีข้าราชการทหารและทหารยามรักษาคำสั่งด้วย แต่ก็ไม่ให้ความสนใจบุคคลเหล่านี้ พลเอก ชีรพงศ์ จีระวงศ์ นายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พยานผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ให้เบาะแสยืนยันว่าในวันและเวลาดังกล่าวพยานอยู่ในบริเวณนั้นด้วยจึงปรากฏภาพของพยานอยู่ในภาพถ่ายดังกล่าวด้วย พฤติการณ์เหล่านี้ล้วนเป็นข้อบ่งชี้ที่ยืนยันให้เห็นได้ว่านายทวีกับพวกดังกล่าว รู้จักและคุ้นเคยกับพลเอก ธรรมรักษ์ เป็นอย่างดี ข้าราชการทหารและบุคคลที่ทำงานอยู่ที่ศาลว่าการกลาโหม กับพลเอก ธรรมรักษ์ ก็ทราบเป็นอย่างดีด้วย มิฉะนั้นนายทวีคงไม่สามารถเข้าพบพลเอก ธรรมรักษ์ ในกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นสถานที่ราชการเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ และเป็นสถานที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ที่จะต้องมีการดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัดและเข้มงวดเป็นพิเศษมากกว่าหน่วยงานราชการอื่นๆ โดยไม่ต้องผ่านการตรวจตราใดๆ ทั้งสิ้นจากทหารยามรักษาคำสั่ง และไม่เป็นที่ผิดสังเกตจากข้าราชการทหารชั้นผู้ใหญ่ในสถานที่ดังกล่าว จึงน่าจะเชื่อว่านายทวี สุวรรณพัฒน์ เป็นคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา จริง

LIRT

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่าพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ว่าจ้างหรือให้เงินสนับสนุนพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือไม่

เห็นว่าเมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติตามที่ได้วินิจฉัยมาแล้วว่านายทวี สุวรรณพัฒน์ เป็นคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์ นอกจากนี้นายทวี นายยุทธพงศ์ และนายธีรชัย มีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับในคดีนี้ บุคคลทั้งสามได้เข้ามาเกี่ยวข้องและไปด้วยกันตลอด สอดคล้องกับข้อเท็จจริงจากบันทึกการให้การของนายชวการ และในการดำเนินการเรื่องนี้เริ่มต้นจากการที่นายยุทธพงศ์ เป็นผู้ติดต่อนายชวการ ให้ช่วยหาพรรคการเมืองลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีที่ได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น โดยแจ้งว่ามีค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สมัครอย่างน้อยคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท หลังจากนั้นนายชวการได้ไปพบพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ที่ทำการของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยในวันนั้น นายชวการ และนายยุทธพงศ์ ได้ชี้แจงพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เกี่ยวกับการติดต่อข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เป็นสมาชิกผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ครบ ๕๐ วัน โดยเรียกวิธีนี้ว่าการติดต่อพันธมิตร และพูดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายซึ่งพลเอก ธรรมรักษ์ ได้หันไปถามนายพงษ์ศักดิ์และเมื่อนายพงษ์ศักดิ์ตกลงนายทวี ได้พานายชวการไปรับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ ที่กระทรวงกลาโหม นอกจากนี้นายทวี ยังได้นำเงินจำนวน ๙๖๐,๐๐๐ บาทไปมอบให้นายชวการ ที่โรงแรมกานต์มณี เพื่อให้เป็นค่าใช้จ่ายแก่ผู้จะลงสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยมีการนับเงินใส่ซองๆ ละ ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๘ ซอง เพื่อมอบให้แก่ผู้จะลงสมัครจำนวน ๓๓ คน ส่วนที่เหลือแบ่งระหว่างผู้ดำเนินการ หลังจากนั้นนายทวี ยังนำเงินไปให้นายชวการที่โรงแรมกานต์มณีอีก ๑๔๐,๐๐๐ บาท เพื่อให้นายชวการโอนให้นายสุขสันต์ เป็นค่าใช้จ่ายในการสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสกลนคร และจังหวัดนครพนม อีก ๑ คน ซึ่งในข้อเท็จจริงนี้ นายทวี นายยุทธพงศ์ และนายธีรชัย ได้ให้ถ้อยคำยอมรับว่าได้พานายชวการไปที่พรรคไทยรักไทย และกระทรวงกลาโหมเพื่อขอพบพลเอก ธรรมรักษ์ จริง และยังยอมรับอีกว่าในช่วงต้นเดือนมีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งอยู่ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ กำลังจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งที่โรงแรมกานต์มณีนั้น บุคคลทั้งสามไปที่โรงแรมกานต์มณีจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายธีรชัยยังให้การยอมรับอีกว่าเป็นผู้ช่วยนายทวี เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารของผู้ที่จะมาสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕

เวลา ๑๓ นาฬิกา นายธีรชัย ยังช่วยนายชวการนับเงินใส่ซองให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งของละ ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๘ ซอง โดยนายธีรชัยเป็นผู้ไปซื้อซองมาจากร้าน เซเว่นอีเลฟเว่น ที่อยู่ตรงข้ามโรงแรมกานต์มณี จึงเป็นการให้การที่มีข้อเท็จจริงบางส่วนเชื่อมกับการให้การของนายชวการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง แม้บุคคลทั้งสามนี้จะให้การอ้างว่า การไปพบพลเอก ธรรมรักษ์ ทั้งที่พรรคไทยรักไทย และกระทรวงกลาโหมนั้นไม่ได้พบพลเอก ธรรมรักษ์ เพราะพลเอก ธรรมรักษ์ไม่ว่าง และการที่บุคคลทั้งสามไปที่โรงแรมกานต์มณีก็เพื่อไปถ่ายรูปทำป้ายโฆษณาหาเสียง ให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงจากวิทัศน์และภาพถ่ายที่มีการบันทึกภาพในช่วงที่ นายชวการ และนายทวี กับพวก อยู่ในบริเวณระเบียงหน้าห้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ดังที่ได้ วินิจฉัยมาแล้ว ยังมีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากภาพดังกล่าวอีกว่า ในระหว่างที่นายชวการ และนายทวี กับพวกรอพบพลเอก ธรรมรักษ์นั้น มีภาพของพลเอก ธรรมรักษ์ กับพลเอก ไตรรงค์ หรือเสธ ไรซ์ อินทรทัต ในภาพถ่ายภาพที่ ๕ โดยพลเอก ธรรมรักษ์ เดินขึ้นมามีพลเอก ไตรรงค์ เดินตามหลัง ส่วนภาพที่ ๖ เมื่อพลเอก ธรรมรักษ์ เดินขึ้นมาแล้ว มีนายชวการและนายทวี กับพวกรออยู่นอกจากนี้เมื่อดูภาพเคลื่อนไหวจากวิทัศน์ ปรากฏว่าเมื่อนายทวีออกมาจากห้องของพลเอก ธรรมรักษ์ เห็นนายทวีถือซองสีขาวออกมาด้วย แล้วทั้งหมดเดินออกมาทางระเบียง นายทวีได้ส่งมอบซองดังกล่าว ให้แก่นายยุทธพงศ์ แล้วนายยุทธพงศ์เก็บใส่ในกระเป๋าเสื้อ นอกจากนี้ยังมีบันทึกคำให้การของนายชวการ ในเรื่องนี้อีกว่า เมื่อบุคคลดังกล่าวมาที่รถแล้ว นายยุทธพงศ์ได้มอบเงินให้แก่นายชวการ ดังนี้ ข้อเท็จจริงจากภาพถ่ายและภาพเคลื่อนไหวจากวิทัศน์ กับบันทึกคำให้การของนายชวการ จึงมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกัน เชื่อว่านายชวการ และนายทวี กับพวก ไปรับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์จริง ส่วนที่พลเอก ธรรมรักษ์ส่งบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น อ้างว่านายทวี มาพบเพื่อนำข้อมูลข่าวเกี่ยวกับ ทางภาคใต้มาให้นั้น ก็ขัดแย้งกับคำให้การของนายทวี นายยุทธพงศ์ และนายธีรชัยที่ให้การอ้างว่านายชวการ ให้นำไปพบพลเอก ธรรมรักษ์ เพราะมีข่าวสำคัญทางการเมืองจะแจ้งให้ทราบ ซึ่งแม้จะเป็นข้ออ้าง เกี่ยวกับข่าวก็ตามแต่เป็นข่าวคนละประเด็นกันระหว่างข่าวปัญหาภาคใต้ กับข่าวปัญหาทางการเมือง นอกจากนี้หากเป็นตามที่พลเอก ธรรมรักษ์อ้างว่าเป็นข่าวปัญหาทางภาคใต้ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ และเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยในภาคใต้ จึงไม่มีเหตุผลและความจำเป็นใดที่นายทวี จะต้องนำนายชวการ นายยุทธพงศ์ และนายธีรชัย ไปด้วย และประการสำคัญที่สุดขณะนั้นพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นกระทรวงสำคัญที่สุดเกี่ยวกับความมั่นคงและ

ความปลอดภัยของประเทศ มีอำนาจรัฐและกำลังทหารจำนวนมากอยู่ภายใต้บังคับบัญชา หากพลเอก ธรรมรักษ์ มิได้กระทำการตามที่กล่าวหาแล้วก็ไม่มีความจำเป็นใดเลยที่นายชวการจะกล่าวร้องเรียน และให้การอันเป็นการใส่ร้าย พลเอก ธรรมรักษ์ โดยปราศจากมูลความจริง

สำหรับนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล นั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติแล้วว่าอยู่ร่วมประชุมกับพลเอก ธรรมรักษ์ นายชวการ นายทวี นายยุทธพงศ์ และนายธีรชัย โดยได้มีการสอบถามขั้นตอนและรายละเอียดในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขทะเบียนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและตกลงกันเรื่องค่าใช้จ่าย โดยพลเอก ธรรมรักษ์ได้แจ้งให้นายชวการทราบว่านายพงษ์ศักดิ์ เป็นผู้จ่ายเงิน แต่นายพงษ์ศักดิ์ ก็ไม่ได้ปฏิเสธ และยังคงตกลงด้วย แม้ในชั้นไต่สวนนายพงษ์ศักดิ์ ได้ทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นโดยปฏิเสธอ้างฐานที่อยู่ก็ตาม แต่จากคำให้การของนายชวการ มีการพาดพิงถึงนายพงษ์ศักดิ์ เฉพาะช่วงการเข้าประชุมกับพลเอก ธรรมรักษ์ ที่ทำการพรรคไทยรักไทย ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๙ เวลา ๒๐.๓๐ นาฬิกาเท่านั้น โดยนายชวการไม่ได้กล่าวหรือพาดพิงถึงนายพงษ์ศักดิ์ในตอนอื่น ๆ อีก โดยน่าจะเชื่อว่านายชวการให้การตามความจริง หากนายชวการ ต้องการที่จะใส่ความนายพงษ์ศักดิ์แล้วน่าจะให้การพาดพิงถึงนายพงษ์ศักดิ์ในส่วนอื่น ๆ เพื่อให้ดูหนักแน่นยิ่งขึ้นได้อีก ประกอบกับขณะนั้นนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นบุคคลสำคัญในคณะรัฐมนตรี ไม่ปรากฏว่ามีเหตุโกรธเคืองกับนายชวการมาก่อน หากนายพงษ์ศักดิ์มิได้อยู่ในเหตุการณ์ และร่วมประชุมดังกล่าวด้วยแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลและความจำเป็นใดที่นายชวการจะกล่าวร้องเรียนและให้การอันเป็นการใส่ร้ายนายพงษ์ศักดิ์โดยปราศจากมูลความจริง

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรค นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกันติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่

เห็นว่าข้อเท็จจริงที่คู่กรณีรับและไม่ได้โต้แย้งรับฟังยุติว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ นั้น สมาชิกพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ส่งลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่รับ และศาลฎีกาเพิกถอนเกือบทั้งหมดเนื่องจากผู้สมัคร

LIRT

ขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคไม่ถึง ๕๐ วัน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) โดยมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในประเด็นนี้ผู้ร้องมีนายสุขสันต์ ชัยเทศ และนายอมรวิทย์ สุวรรณผา ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นพยาน โดยพยานทั้งสองนอกจากจะเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแล้วยังได้ให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกคำให้การของนายสุขสันต์ เอกสารหมายเลข ร.๓๗ และบันทึกคำให้การของนายอมรวิทย์ เอกสารหมายเลข ร.๒๓ และ ร.๒๔ โดยก่อนหน้านี้ นายสุขสันต์ ยังได้ร้องเรียนเรื่องนี้ต่อนายสุเทพ เทือกสุบรรณ และให้การต่ออดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นทีมงานด้านกฎหมายของพรรคประชาธิปัตย์ และให้การต่อทนายความของสำนักงานทนายความหญิง ฤทัยดังปรากฏตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐ และ ร.๑๐๐ แม้จะมีการให้การต่างเวลาและต่างสถานที่กันก็ตาม นายสุขสันต์ก็ยืนยันข้อเท็จจริงมาโดยตลอดว่า นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกับนายอมรวิทย์ ติดต่อข้อมูลการเป็นสมาชิกผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นการให้การที่สอดคล้องและเชื่อมกับการให้การของนายอมรวิทย์ ที่ยอมรับว่าตนเองเป็นผู้ทำการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนายอมรวิทย์ ยอมรับด้วยว่า ได้รับการว่าจ้างจากนายบุญทวีศักดิ์ เป็นเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท แม้ในเรื่องนี้ นายบุญทวีศักดิ์จะให้การปฏิเสธว่าไม่เคยรู้จักและไม่เคยพบกับนายอมรวิทย์มาก่อน และไม่เคยนำแผ่นซีดีไปให้นายอมรวิทย์และยังอ้างอีกว่าการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคนั้น นายสุขสันต์เป็นผู้กระทำแต่เพียงผู้เดียว ส่วนเรื่องการออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคนั้น ได้ลงลายมือชื่อในใบรับรองเปล่า ซึ่งยังไม่ได้ระบุชื่อผู้สมัครให้นายสุขสันต์ไว้ นายสุขสันต์เป็นผู้กรอกรายชื่อผู้ที่มีคุณสมบัติเองนั้น เห็นว่าจากการให้การของนายบุญทวีศักดิ์ ดังกล่าว นายบุญทวีศักดิ์ไม่ได้ปฏิเสธว่าไม่มีการติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลเพียงแต่อ้างว่านายบุญทวีศักดิ์ไม่ได้เป็นผู้ทำ แต่ในเรื่องนี้ปรากฏข้อเท็จจริงจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ถูกตัดสิทธิแทบทั้งสิ้น และนายอมรวิทย์ ก็ให้การยอมรับแล้วว่าเป็นผู้กระทำ โดยยอมรับสารภาพต่อนายวีระศาสตร์ นริศบุญสนอง ผู้บังคับบัญชา นอกจากนี้ นายอมรวิทย์ได้นำเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท มามอบคืนให้แก่พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง พร้อมกับยอมรับสารภาพ ซึ่งการกระทำดังกล่าวของนายอมรวิทย์ เข้าข่ายเป็นความทางอาญา และมีความผิดทางวินัยด้วย การที่นายอมรวิทย์ ให้การเช่นนี้ แม้จะกล่าวหาผิด

ถึงนายบุญทวีศักดิ์ แต่ก็ไม่ใช่เป็นการขัดทอด ทั้งเป็นการให้การปรักปรำตนเองให้ต้องรับโทษทางอาญา จึงมีน้ำหนัก เมื่อพิจารณาประกอบกับคำให้การของนายสุขสันต์ แล้วเห็นว่าคำให้การของพยานทั้งสอง มีความสอดคล้องต้องกันจึงน่าจะเชื่อว่านายบุญทวีศักดิ์ เป็นผู้ควบคุมสั่งการ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในครั้งนี้ตามที่พยานทั้งสองให้การจริง ส่วนที่นายบุญทวีศักดิ์ อ้างว่า ไม่เคยรู้จักและไม่เคยว่าจ้างนายอมรวิทย์ติดต่อข้อมูลสมาชิกผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็เป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ ขัดแย้งกับพยานผู้ร้องคงได้วินิจฉัยมาแล้ว ที่นายบุญทวีศักดิ์ อ้างว่าเป็นการกระทำของนายสุขสันต์ และอ้างอีกว่าได้ลงลายมือชื่อไว้ในใบรับรองเปล่า โดยไม่ได้กรอกชื่อผู้สมัครนั้น ขัดต่อเหตุผล เพราะนายบุญทวีศักดิ์ เป็นถึงหัวหน้าพรรคการเมือง ซึ่งนอกจากจะต้องมีหน้าที่ออกหนังสือรับรองของ หัวหน้าพรรคว่าส่งสมาชิกผู้นั้นเข้าสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๑ วรรคสอง และ ยังต้องมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคอีกด้วย ซึ่งการเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองนั้นอาจ ได้รับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยให้เข้ามาทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติหรือบริหารประเทศ นอกจากจะต้องมีภาวะของความเป็นผู้นำและมีความเสียสละแล้ว ยังต้องมีความรอบคอบเป็นพิเศษ แต่นายบุญทวีศักดิ์กลับลงชื่อในเอกสารสำคัญซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่การจะได้รับเลือกเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอำนาจหน้าที่ในการออกกฎหมายมาใช้บังคับแก่ประชาชน แต่กลับอ้างว่า เป็นการลงเป็นชื่อโดยที่ยังไม่ได้กรอกข้อความแล้วมอบให้ผู้อื่นดำเนินการจนมีการใช้เป็นเอกสาร ดังกล่าวในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สำคัญเอกสารดังกล่าวมีการลงรายการข้อมูล ที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง ดังนี้ข้ออ้างของนายบุญทวีศักดิ์จึงเป็นการปฏิเสธความรับผิดชอบทั้ง ๆ ที่มีหน้าที่โดยตรง จึงน่าจะเชื่อถือ เชื่อว่านายบุญทวีศักดิ์ นายสุขสันต์ และนายอมรวิทย์ร่วมกันติดต่อ เปลี่ยนแปลง ข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ จริง ถือได้ว่าเป็นการร่วมกัน ทำลายระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่าพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ร่วมกันสนับสนุนในการติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ด้วยหรือไม่ เห็นว่าเมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้เป็นยุติแล้วว่าพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นผู้ว่าจ้าง ให้พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียว ของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ และในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะต้องมีการ

LIRT

เปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อส่งบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากไม่มีสมาชิกผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนในจังหวัดนั้น ๆ ที่จะส่งลงสมัครรับเลือกตั้งได้ เมื่อในการดำเนินการดังกล่าวนี้ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ได้ร่วมประชุมและตกลงให้ดำเนินการดังกล่าว ทั้งยังได้มอบเงินให้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจริง การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ จึงเป็นการกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวก ในการที่นายบุญทวีศักดิ์ นายสุสันต์ และนายอมรวิทย์ ทำการติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูล การเป็นสมาชิกผู้ถูกร้องที่ ๒ ด้วย

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ รับจ้างพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล เพื่อจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งลงสมัครเพื่อช่วยเหลือผู้สมัครพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่

ดังได้วินิจฉัยมาข้างต้นว่าพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ว่าจ้างให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแข่งขันกับผู้สมัครพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ จริง ซึ่งในประเด็นนี้นายชวการ และนายสุสันต์ ได้ให้การยอมรับข้อเท็จจริงว่านายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับจ้างพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์จัดหาผู้สมัครลงแข่งขันเพื่อช่วยเหลือพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยมีนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ควบคุมสั่งการทุกขั้นตอนที่โรงแรมกานต์มณี และเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล ได้มีการจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งและมีการติดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรค นอกจากนี้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ครั้งที่ผ่านมามีวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งสมาชิกลงรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เพียง ๑ คน ที่จังหวัดนครพนม แต่ในการสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งสมาชิกลงรับเลือกตั้งถึง ๓๑ คน ซึ่งมากกว่าเดิมมากจึงจะต้องมีค่าใช้จ่ายการส่งสมัครรับเลือกตั้งเป็นจำนวนสูงมากเช่นกัน แต่นายบุญทวีศักดิ์ ได้ให้การไว้ว่าพรรคไม่มีเงินและผู้สมัครเป็นผู้จ่ายเงินค่าสมัครกันเอง ซึ่งเป็นข้อกล่าวอ้างลอย ๆ ทั้งยังขัดกับข้อเท็จจริงที่วินิจฉัยแล้วข้างต้นว่า นายทวีได้นำเงินของพลเอก ธรรมรักษ์ มาให้นายชวการ จำนวน ๙๖๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการสมัครและมีการนับเงินใส่ซองให้แก่ผู้สมัครรายละ ๒๐,๐๐๐ บาทจริง จึงทำให้ข้ออ้างของนายบุญทวีศักดิ์ ดูไม่น่าเชื่อถือ ดังนี้ข้อเท็จจริงน่าเชื่อได้ว่านายบุญทวีศักดิ์รับจ้างพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล จัดหาผู้สมัครลงเลือกตั้งเพื่อช่วยเหลือผู้สมัครพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ จริง เมื่อนายบุญทวีศักดิ์ เป็นหัวหน้าพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง จึงถือว่าการกระทำดังกล่าวของนายบุญทวีศักดิ์เป็นการกระทำของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

LIRT

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่าพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนนายบุญฤทธิ์พล (บุญบารมีภณ) ชินราช หัวหน้าพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมา ภาวะลี หรือไม่

ในปัญหานี้ผู้ร้องมีนางฐิติมา ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และเป็นผู้ประสานงานของพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้รู้เห็นเกี่ยวข้องในประเด็นนี้ โดยตรงเป็นพยาน โดยนางฐิติมาได้เบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ในการไต่สวนว่านางฐิติมา ยืนยันข้อเท็จจริงตามที่ให้การไว้ต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการเลือกตั้งในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕ มีนาคม และ ๕ เมษายน ๒๕๔๕ ตามเอกสารหมายเลข ร.๗๑ , ร.๗๔ และ ร.๗๕ จึงแตกต่างจากที่นางฐิติมาฟ้องเรียนต่อนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ตามคดีวัตถุพยานหมายเลข ร.๑๑ ทำให้การที่ให้ต่อนายสุเทพ และนายถาวร เสนเนียม นายวิทยา แก้วภราดัย และนายวินัย เสนเนียม อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็น คณะทำงานด้านกฎหมายของพรรคประชาธิปัตย์ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐ และทำให้การที่ให้ไว้ต่อ คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓

เห็นว่า นอกจากนางฐิติมาจะเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญและให้การต่อ คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่อ้างถึงแล้ว ก่อนหน้านั้นวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ นางฐิติมาได้ไปพบนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนว่า พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ หัวหน้าและผู้ช่วยนายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ว่าจ้างให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ จัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อช่วยเหลือพรรคไทยรักไทย ต่อมาในวันรุ่งขึ้นนางฐิติมา ได้ให้การต่อนายสุเทพ นายถาวร นายวิทยา และนายวินัย อดีตสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นคณะทำงานด้านกฎหมายของพรรคประชาธิปัตย์ โดยยืนยันว่า วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายบุญฤทธิ์พล หัวหน้าพรรคแจ้งให้นางฐิติมาทราบว่าพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร จะช่วยค่าใช้จ่ายในการลงสมัครพรรคละ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ พลเอก ไตรรงค์ ได้มาประชุมหารือกับแกนนำพรรคสายภาคใต้ ที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการสมัครจนถึงเวลา ๒๒ นาฬิกาและหลังจากนั้นพลโท ผดุงศักดิ์ได้นำเงินค่าใช้จ่าย ในการสมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดภาคใต้จำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาทมาให้นางฐิติมา ต่อมาวันที่ ๕ ถึง ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดภาคใต้ นำหลักฐาน

มารอกใบสมัครและรับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของหัวหน้าพรรค โดยนางรัฐมาจ่ายเงินให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง และให้ลงลายมือชื่อรับเงินไว้ ต่อมาพลโท ผดุงศักดิ์ยังนำเงินมามอบให้นางรัฐมาอีก ๒ ครั้ง ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๙ จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๙ จำนวน ๕๒๕,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓,๖๒๕,๐๐๐ บาท ดังปรากฏตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐ , ร. ๖๒ นอกจากนี้ในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ นางรัฐมายังให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๘ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามเอกสารหมายเลข ร.๖๓ โดยการร้องเรียนและการให้การของนางรัฐมาทั้งสามครั้งนี้ได้ยืนยันข้อเท็จจริงมาโดยตลอดและตรงกัน ส่วนที่ให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในสามครั้งหลังและเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น นางรัฐมาให้การปฏิเสธ โดยอ้างว่าถูกบังคับ ชู่เชิญ และถูกนายสุเทพจ้างเพื่อให้ปรักปรำพรรคไทยรักไทยด้วยเงินหนึ่งล้านบาทนั้น เห็นว่าการให้การของนางรัฐมาในครั้งหลัง ๆ นี้ขัดต่อคำให้การในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นการให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้แต่งตั้งเช่นกันและในการสืบสวนสอบสวนดังกล่าวก็เป็นการกระทำโดยเปิดเผยที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๘ โดยมีข้าราชการตำรวจ สื่อมวลชน และประชาชนร่วมรับฟังและสังเกตการณ์เป็นจำนวนมาก ดังนั้นหากมีการบังคับชู่เชิญตามที่อ้างจริงแล้ว นางรัฐมาก็น่าจะแจ้งให้สื่อมวลชน หรือบุคคลที่อยู่ในที่นั้นทราบ แต่ก็ไม่ปรากฏว่านางรัฐมาได้ดำเนินการดังกล่าว คงให้การไปตามปกติ ทั้งเมื่อพิจารณาจากพฤติการณ์ให้สัมภาษณ์ของนางรัฐมาหลังให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ วัตถุประสงค์หมาย ร.๕ ที่มีการบันทึกไว้ก็ไม่มีข้อบ่งชี้ให้เห็นว่ามีการบังคับ ชู่เชิญ ประกอบกับการให้การดังกล่าวก็สอดคล้องและมีข้อเท็จจริงตรงกับคำให้การที่นางรัฐมาให้นายนายสุเทพ นายถาวร นายวิทยา และนายวินัย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นฝ่ายกฎหมายของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งได้มีการบันทึกภาพไว้และเมื่อได้ดูแล้ว ก็ไม่ปรากฏพฤติการณ์ใด ๆ ที่สื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นการให้การที่ถูกบังคับหรือชู่เชิญ นอกจากนี้นางรัฐมาได้ยอมรับข้อเท็จจริงตั้งแต่แรกแล้วว่าเป็นผู้ไปพบนายสุเทพด้วยตนเอง และผู้ร้องก็มีนายสุเทพ มาให้การยืนยันดังกล่าวด้วย นอกจากนี้เป็นการให้การหลังจากเกิดเหตุไม่นาน นางรัฐมาไม่มีเวลาไตร่ตรองแก้ไขหรือถูกขู่จากบุคคลอื่น จึงเชื่อว่าการให้การของนางรัฐมาต่อนายสุเทพและคำให้การของนางรัฐมาต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๙ ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐ และ ร.๖๓ เป็นความจริง

LIRT

การที่นางรัฐติมาได้ให้การยืนยันข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการที่พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ว่าจ้างพรรคแผ่นดินไทย โดยมีข้อเท็จจริงว่าในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๙ พลเอก ไตรรงค์ เข้าร่วมประชุม ในการจัดหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ลงแข่งขันเพื่อช่วยเหลือพรรคไทยรักไทย และมีการพูดคุย เรื่องค่าใช้จ่าย ที่ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งพรรคแผ่นดินไทย และพลโท ผดุงศักดิ์นำเงินมาให้นางรัฐติมา ๓ ครั้ง เป็นค่าใช้จ่ายรวม ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท นั้น ผู้ร้องยังมีนายบุญชู ชื่นสุวรรณ และนายเฟนดี้ ประสู เป็นพยาน โดยบุคคลทั้งสองได้ให้การต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง เมื่อวันที่ ๒๖ และ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๙ นายบุญชูให้การว่า เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๘ ถึง ๑๙ นาฬิกา พลเอก ไตรรงค์ หรือเสธไอซ์ และพลโท ผดุงศักดิ์เดินทางมาศูนย์อำนาจการเลือกตั้งพรรคแผ่นดินไทย พลโท ผดุงศักดิ์ สอบถามนางรัฐติมาว่า พรรคส่งผู้สมัครลงที่ไหนบ้าง นายบุญชูยืนยันว่ารู้จักพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ จึงไม่น่าจะจำผิดพลาด ส่วนนายเฟนดี้ให้การว่า วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๙ เวลาประมาณ ๒๐ นาฬิกา พลเอก ไตรรงค์ หรือเสธไอซ์ กับทหารอีกคนหนึ่งมาที่ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งพรรคแผ่นดินไทย พูดคุยกับนางรัฐติมา เกี่ยวกับรายละเอียดของผู้สมัครว่าจะส่งกี่คน เห็นได้ว่าพยานทั้งสองได้ให้การสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับคำให้การของนางรัฐติมาที่ให้ต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในครั้งแรก แต่ที่นายบุญชูและนายเฟนดี้เบิกความในชั้นไต่สวนต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ปฏิเสธข้อเท็จจริงดังกล่าวซึ่งเป็นการกลับคำให้การนั้น เห็นว่าที่พยานทั้งสองได้ให้การต่อ คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง เมื่อวันที่ ๒๖ และ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๙ หลังจากเกิด เหตุการณ์ไม่นานพยานน่าจะยังไม่มีความคิดปรุงแต่ง แต่เมื่อเบิกความเป็นพยานต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีช่วงเวลาห่างกันเกือบ ๑๐ เดือน พยานทั้งสองจึงมีเวลาไตร่ตรองแก้ไขและอาจถูกกดดันจากผู้ที่ได้รับ ผลร้ายอันเกิดจากคำให้การที่เคยให้ไว้ นอกจากนี้การกล่าวอ้างก็เป็นการปฏิเสธลอยโดยไม่ได้ให้เหตุผล ว่าเหตุใดคำเบิกความของพยานทั้งสองจึงต่างกับบันทึกคำให้การที่ได้เคยให้ไว้ต่อคณะอนุกรรมการสืบสวน สอบสวนข้อเท็จจริง เมื่อการให้การต่ออนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงกระทำหลังเกิดเหตุคดีนี้ ไม่นานจึงเชื่อว่าพยานทั้งสองให้การไปตามความจริง

ยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกด้วยว่าในการส่งสมัครรับเลือกตั้งครั้งนี้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ส่งผู้สมัคร ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจำนวน ๑๒๑ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับพรรคส่งผู้สมัคร รับเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต เพียง ๔ คน ตามข้อมูลสถิติและผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ เอกสารหมาย

LIRT

๓.๑๑ การส่งผู้สมัครเป็นจำนวนมากเช่นนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๓ จะต้องมีค่าใช้จ่ายในการสมัครและมอบให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อดำเนินการเป็นจำนวนเงินที่สูง ตามบันทึกคำให้การที่ให้ต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงของนายบุญอุทธิพล ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เอกสารหมาย ร.๑๘ อ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีเงินเป็นค่าใช้จ่าย ดังนั้นผู้สมัครจะต้องออกค่าใช้จ่ายเองโดยมีค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับจากกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมือง ปี ๒๕๔๕ แต่จากบันทึกคำให้การของนายแฟนดีกลับได้ความว่าได้ลงชื่อรับเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าบริหารในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จากนางฐิติมา และผู้สมัครอีกหลายคนต่างให้ถ้อยคำยืนยันทำนองเดียวกันว่าได้รับเงินมาจากนางฐิติมาและพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมา ยังมอบสำเนาหลักฐานใบเสร็จรับเงินและหลักฐานค่าใช้จ่ายต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมาย ร.๖๒ จึงขัดต่อคำให้การของนายบุญอุทธิพล ส่วนที่นายบุญอุทธิพล อ้างว่าค่าสมัครส่วนหนึ่งได้รับมาจากกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมือง ปี ๒๕๔๕ นั้น จากการตรวจสอบข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ เพิ่งได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อพัฒนาพรรคการเมือง ปี ๒๕๔๕ ในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการได้รับหลังจากที่ปิดการรับสมัครแล้ว คำให้การของนายบุญอุทธิพล จึงขัดกับข้อเท็จจริงและเหตุผล ทำให้ไม่น่าเชื่อถือ ส่วนที่นายพันมิตร ดวงทิพย์ พยานผู้ร้องเบิกความต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญอ้างว่า เป็นผู้สนับสนุนเงินให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๕๕๐,๐๐๐ บาท กลับปรากฏว่าก่อนหน้านั้นนายพันมิตร เคยให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมาย ร.๘๒ และ ร.๘๓ ระบุว่ามิรายได้เพียงเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท และไม่ได้ให้การว่าให้การสนับสนุนเงินจำนวนดังกล่าวแก่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งในเรื่องการให้เงินสนับสนุนนี้น่าจะเป็นประเด็นสำคัญ เพื่อแก้ข้อร้องเรียน ดังนั้นหากนายพันมิตร ให้เงินแก่ผู้ถูกร้องที่ ๓ จริงดังที่อ้างแล้ว นายพันมิตร ก็จะต้องให้การดังกล่าวไว้ต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงด้วย การที่นายพันมิตรเพิกถอนความในชั้นไตสวนของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ จึงทำให้คำเบิกความของนายพันมิตร ดูเป็นพิรุธไม่น่าเชื่อถือ ส่วนที่พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ อ้างว่าไม่รู้จักนางฐิติมา และนายบุญอุทธิพลไม่เคยจ่ายเงินให้บุคคลดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งให้แก่บุคคลดังกล่าวก็ขัดกับคำให้การของนางฐิติมา นายบุญชู และนายแฟนดี ประกอบกับ พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ หากไม่ได้ทำการดังกล่าวแล้ว ก็ไม่มีเหตุผลและความจำเป็นใด ที่พยานจะให้การเพื่อใส่ร้ายหรือปกปิดว่า นอกจากนี้ไม่ปรากฏว่าพยานทั้งสามมีสาเหตุ

LIRT

โกรธเคืองกับพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ และไม่มีเหตุจงใจใดๆ ที่จะให้การเช่นนั้น จึงไม่น่าเชื่อว่าพยานจะให้การกลับแก้งพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ ข้ออ้างของพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์จึงไม่น่าเชื่อ ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่าพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ร่วมกันให้เงินสนับสนุนนั้น แก่นายบุญอุทธิพิล ชินราช หัวหน้าพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมา เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของผู้ถูกร้องที่ ๓ จริง

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่าพลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ กลับเสนอจะกระทำการดังกล่าวในฐานะตัวแทนของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา หรือไม่

เห็นว่า บุคคลทั้งสองเป็นข้าราชการทหาร สังกัดกระทรวงกลาโหม โดยพลเอก ไตรรงค์ ดำรงตำแหน่งหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ส่วนพลโท ผดุงศักดิ์ ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งจะต้องปฏิบัติงานใกล้ชิดและเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของพลเอก ธรรมรักษ์ และโดยสภาพของนายทหารฝ่ายเสนาธิการต้องมีหน้าที่ช่วยวางแผนและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา นอกจากนี้ จากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจ่ายเงินสนับสนุนให้พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังที่วินิจฉัยมาแล้ว ก็ปรากฏว่ามีพลเอก ไตรรงค์ อยู่ในเหตุการณ์ด้วย ดังปรากฏตามวิซีดี วัตถุพยานหมายเลข ถ.๑๐๔ และภาพถ่ายภาพที่ ๕ แนบท้ายเอกสารหมายเลข ร.๒๖๑ นอกจากนี้ การกระทำของบุคคลทั้งสองก็มีได้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการและต่อส่วนตัวแต่อย่างใด แต่กลับจะเป็นประโยชน์ต่อพรรคไทยรักไทยที่พลเอก ธรรมรักษ์ เป็นกรรมการบริหารพรรคอยู่โดยตรงและเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่พลเอก ธรรมรักษ์ ได้กระทำต่อพรรคการเมืองอื่น ๆ ตามที่วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น จึงเชื่อว่าการกระทำความดังกล่าวของบุคคลทั้งสอง เป็นการกระทำในฐานะตัวแทนของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา จริง

มีปัญหาต้องวินิจฉัยเป็นประการสุดท้ายว่านายบุญอุทธิพิล ชินราช กระทำการแทนพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ หรือไม่ เมื่อนายบุญอุทธิพิล เป็นหัวหน้าพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง จึงถือว่าการกระทำความดังกล่าว เป็นการกระทำของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ด้วย

ประเด็นข้อ ๕ มีว่า การกระทำความที่วินิจฉัยมาแล้วในประเด็นข้อ ๔ ถือว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามด้วยหรือไม่

LIRT

ในประเด็นข้อนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อเท็จจริงยุติตามที่ได้อธิบายแล้วว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ คงเหลือเฉพาะปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยเพียงประการเดียวว่าการกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ที่ร่วมกันว่าจ้างและให้เงินสนับสนุนแก่พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้สมัครของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในกรณีที่มีผู้สมัครเพียงคนเดียวและจะได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ และเป็นผู้สนับสนุนในการแก้ไขทะเบียนสมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะข้อมูลของสำนักคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เป็นการกระทำของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่

เห็นว่าข้อเท็จจริงยุติแล้วว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ อดีตพรรคร่วมฝ่ายค้านประกอบด้วยพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ได้ตกลงกันที่จะไม่ส่งสมาชิกพรรคของตนลงสมัครรับเลือกตั้ง จึงเหลือพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงพรรคเดียวที่จะส่งสมาชิกของพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ครบจำนวนและครบทุกเขตเลือกตั้ง สำหรับการสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งนั้น หากเขตเลือกตั้งใดมีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียว ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นจะต้องได้รับคะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น จึงจะได้รับการประกาศให้เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งหมายความว่าผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่ไม่มีสมาชิกพรรคอื่นลงแข่งขันจะต้องได้รับคะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จึงจะได้รับการประกาศให้เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง และหากกรณีที่ผู้สมัครได้รับคะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละยี่สิบแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ จากสถิติการเลือกตั้งที่ผ่านมา และข้อเท็จจริงซึ่งเป็นที่ยอมรับกันเป็นการทั่วไปแล้วว่า ฐานเสียงของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในจังหวัดภาคใต้จะมีค่อนข้างน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ผ่านมากในหลายเขตเลือกตั้งทางภาคใต้และจังหวัดอื่น เช่น สุพรรณบุรี ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละยี่สิบ ซึ่งหากไม่มีพรรคการเมืองอื่นลงสมัครแข่งขันแล้ว โอกาสที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้

LIRT

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครบจำนวน ๕๐๐ คน ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๘ จึงเป็นไปได้ยาก โดยจะต้องจัดการเลือกตั้งไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบจำนวน จึงจะเปิดสมัยประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ ทั้งนี้ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๐/๒๕๕๓ ว่าหากสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้งมีจำนวนยังไม่ครบสองร้อยคน ไม่อาจดำเนินการให้มีการประชุมเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังนั้นกรณีของสภาผู้แทนราษฎรก็เช่นกันที่ไม่อาจเปิดสมัยประชุมได้เลย จึงจำเป็นที่จะต้องให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองอื่นลงสมัครแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ น่าจะได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบ ประกอบกับพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน เพิ่งตัดสินใจที่จะไม่ส่งสมาชิกลงรับเลือกตั้งก่อนหน้าที่จะมีการเปิดรับสมัครไม่กี่วัน โอกาสจะได้บุคคลตามที่กฎหมายกำหนดจึงยากขึ้นและถึงแม้จะมีพรรคการเมืองอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากก็ตามแต่ก็เป็นที่น่าท้อแท้ โดยทั่วไปว่าเป็นพรรคการเมืองขนาดเล็กที่ไม่ได้มีสมาชิกหรือดำเนินกิจการทางการเมืองครอบคลุมทุกจังหวัด เหมือนพรรคการเมืองขนาดใหญ่หรือขนาดกลาง และในขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๗ (๓) (๔) และ (๕) ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสาระสำคัญว่าจะต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน และจะต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีถึงวันสมัครรับเลือกตั้งหรือเคยศึกษาหรือเคยรับราชการในจังหวัดตามระยะเวลาที่กำหนดหรือเกิดในจังหวัดนั้น เป็นต้น ซึ่งหากเป็นพรรคการเมืองขนาดเล็กและไม่ได้เตรียมการไว้ก่อนแล้วยากที่จะหาผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน เพื่อส่งลงสมัครได้ยาก โดยเฉพาะกรณีที่มีระยะเวลาอันสั้นเพราะเพิ่งทราบ เนื่องจากพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน เพิ่งตัดสินใจที่จะไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งก่อนที่จะมีการเปิดรับสมัครเลือกตั้งเพียงไม่กี่วัน ยิ่งเป็นข้อจำกัดที่พรรคการเมืองขนาดเล็กจะหาสมาชิกที่มีคุณสมบัติครบถ้วนลงสมัครรับเลือกตั้งได้ยากยิ่งด้วย

ข้อจำกัดดังกล่าวนี้ทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กโดยเฉพาะอย่างพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงได้มีการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ จากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้วยการตัดรายชื่อสมาชิกพรรคที่เป็นสมาชิกพรรค

LIRT

ครบ ๕๐ วันออก แล้วใส่รายชื่อของผู้ที่ประสงค์จะส่งลงสมัครรับเลือกตั้งแทน โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้ดำเนินการให้ดังที่วินิจฉัยมาแล้ว ดังนั้นการที่พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รองหัวหน้าพรรค และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล รองเลขาธิการพรรค ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ทำการจ้างพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ ให้ลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดทางภาคใต้กับจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นเขตเลือกตั้งที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีฐานเสียงหรือมีอยู่แค่น้อย และคาดหมายได้ว่า จะได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละสิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งการกระทำดังกล่าวของพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ นอกจากจะต้องใช้เงินจำนวนมากแล้วยังไม่เป็นประโยชน์ใด ๆ เป็นส่วนตัวกับพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์เลย แต่ในทางกลับกันการกระทำดังกล่าวหากสำเร็จแล้วจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยตรง กรณีจึงน่าจะเชื่อว่าพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์เป็นตัวแทนกระทำการดังกล่าวเพื่อพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑

นอกจากนี้การที่พลเอก ธรรมรักษ์ เป็นรองหัวหน้าพรรค และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นรองเลขาธิการพรรค ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้ว พลเอก ธรรมรักษ์ยังได้รับความไว้วางใจให้เป็นประธานสาขาภาคอีสานของพรรค มีหน้าที่ในการคัดเลือกสมาชิกของพรรคที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด ซึ่งเป็นภาคที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด และในขณะเดียวกันพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ยังได้รับความไว้วางใจจากหัวหน้าพรรคให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมตามลำดับ ซึ่งเป็นกระทรวงขนาดใหญ่และสำคัญหรือเรียกกันโดยทั่วไปว่ากระทรวงเกรดเอ และกระทรวงกลาโหมนั้น เป็นกระทรวงที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของรัฐบาล ซึ่งที่ผ่านมาหากนายกรัฐมนตรีไม่ควบตำแหน่งนี้ ก็จะมอบหมายให้บุคคลที่นายกรัฐมนตรีไว้วางใจจริง ๆ เป็นรัฐมนตรี พุดติการณจึงเป็นข้อบ่งชี้ได้ว่าทั้งพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ และเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจเป็นอย่างดีจากหัวหน้าพรรค จึงเป็นไปได้ที่บุคคลทั้งสองนี้จะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจสำคัญบางประการแทนพรรคหรือหัวหน้าพรรคได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจที่ไม่ต้องการให้บุคคลทั่วไปทราบ ซึ่งเมื่อพิจารณาการกระทำดังกล่าวของพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าโดยสภาพของภารกิจจะต้องเป็นการกระทำที่ไม่อาจเปิดเผยได้เพราะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการกระทำที่มีผลกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหรือความมั่นคงแห่งรัฐ หรือ

ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแล้วพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่อาจจัดประชุมเพื่อ
ขอมติพรรคได้ และในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้กระทำการเป็นทางการได้
ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่า ไม่มีการมอบหมายเป็นหนังสือนั้น เห็นว่าการกระทำที่จะต้องมีมอบหมาย
เป็นหนังสือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐
วรรคสอง นั้น หมายถึงการดำเนินกิจการทางการเมืองที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นไปตามนโยบายพรรค
ข้อบังคับของพรรค และมติที่ประชุมใหญ่ของพรรค คงมิได้หมายความว่ารวมถึงการกระทำใดที่ไม่ชอบหรือ
ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ประกอบกับในเรื่องนี้ หลังจากที่มีการกระทำความผิดกล่าวถูกร้องเรียน เปิดเผยต่อสาธารณชน
และเป็นข่าวอย่างครึกโครมและกว้างขวางแล้ว ทำให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับผลกระทบและได้รับความ
เสียหายโดยตรง ดังนี้หากการกระทำความผิดกล่าวพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้มอบหมายหรือร่วมรู้เห็น
เป็นใจกับพลเอก ชรรณรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ด้วยแล้ว เหตุใดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือหัวหน้าพรรค
จึงไม่ดำเนินการกับพลเอก ชรรณรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ที่เป็นต้นเหตุในการกระทำให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑
ได้รับความเสียหาย แต่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงแต่อ้างว่าการกระทำความผิดกล่าวหากจะเป็นความผิดก็เป็น
การกระทำโดยส่วนตัวของพลเอก ชรรณรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์เอง เท่านั้น นอกจากนี้ยังปรากฏข้อเท็จจริง
จากบันทึกคำให้การของนางฐิติมา ภาวะดี ว่าในวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายบุญฤทธิ์พล
หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้แจ้งให้ทราบว่าจากการไปประชุมกับพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร แล้ว
พันตำรวจโท ทักษิณ บอกว่าจะช่วยสนับสนุนเงินให้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๑๐ ล้านบาท ซึ่งแม้
จะเป็นพยานบอกเล่าแต่ก็เชื่อมกับพฤติการณ์ตามที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว จึงน่าจะเชื่อว่าการกระทำความผิด
ของพลเอก ชรรณรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์นั้น พันตำรวจโท ทักษิณ หัวหน้าพรรคทราบและมีส่วนร่วมรู้เห็น
และรับเอาผลของการกระทำนั้นด้วย ซึ่งพรรคการเมืองเป็นนิติบุคคล การกระทำต่างๆ ของพรรคการเมือง
จะต้องแสดงออกโดยหัวหน้าพรรคหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการแทน ดังนั้นการกระทำของพลเอก
ชรรณรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ดังกล่าวนี้นี้ จึงเป็นการกระทำของ
พรรคไทยรักไทยผู้ถูกร้องที่ ๑

ประเด็นข้อ ๑๐ มีว่า การกระทำที่ผู้ร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) หรือไม่
ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอบผู้ว่า กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๖๖ (๑) ตอนแรก หมายถึงการกระทำเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตย

LIRT

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสิ้นสุดลง การได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศตามที่บัญญัติในมาตรา ๖๖ (๑) ตอนหลัง หมายถึงการได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจอธิปไตย และอำนาจตุลาการ คือการปฏิวัติ รัฐประหาร ยึดอำนาจการปกครองด้วยกำลังทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ การกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงตามมาตรา ๖๖ (๓) ตอนแรก เป็นการกระทำอันเป็นความผิดทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ลักษณะ ๑ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕ การกระทำที่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตอนหลัง ต้องเป็นการกระทำที่รุนแรง มิใช่การกระทำผิดกฎหมายเล็กน้อย ๆ การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผู้สมัคร ๑๖ พรรคถูกตัดสิทธิเนื่องจากขาดคุณสมบัติ ก็ไม่ได้มีการขอให้ยุบพรรคการเมืองเพราะเหตุนี้

เห็นว่า การกระทำตามมาตรา ๖๖ (๑) หรือมาตรา ๖๖ (๓) รวมตลอดทั้งตาม (๒) และ (๔) กฎหมายบัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า ต้องเกิดจากการกระทำของพรรคการเมือง จึงมิใช่การกระทำที่เกิดจากการปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งเป็นเรื่องการใช้กำลังเข้ายึดอำนาจ ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้าง และที่มาตรา ๖๖ (๓) บัญญัติว่า เมื่อพรรคการเมืองกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐก็ได้หมายถึงการกระทำตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕ เท่านั้น เพราะถ้าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเจตนารมณ์ให้หมายถึงแต่เฉพาะการกระทำ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ก็คงจะระบุไว้ในมาตรา ๖๖ (๓) โดยชัดแจ้งแล้ว ดังนั้นการกระทำ ที่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สิ้นสุดลงหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามมาตรา ๖๖ (๑) หรือ (๓) จึงหมายถึงการกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดผลตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้ก็ได้ เช่น พรรคการเมืองมีการกระทำที่เป็นการฟัดเฟอหรือมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไปเป็นอีกระบบหนึ่งซึ่งมิได้มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือพรรคการเมืองใดที่ส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการใช้เงินซื้อเสียงจากประชาชนจนทำให้พรรคของตนได้เสียงข้างมากที่สุดในสภาผู้แทนราษฎร หรือใช้วิธีซื้อตัวสมาชิกผู้แทนราษฎรจากพรรคอื่น หรือใช้เงินซื้อพรรคการเมืองอื่นทั้งพรรคให้มาร่วมกับพรรคของตน หรือกระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อกฎหมาย เช่นจ้างให้บุคคล

LIRT

ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อหลีกเลี่ยงที่พรรคการเมืองของตนหากส่งผู้สมัครลงในเขตใดเขตหนึ่งเพียงคนเดียวจะได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ วรรคสอง โดยการกระทำดังกล่าวว่ามีลักษณะเป็นการกระทำอย่างกว้างขวาง มิใช่เพียงเขตใดเขตหนึ่งในขอบเขตอันจำกัด หรือพรรคการเมืองใดที่พยายามเข้าไปครอบงำคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เอื้อประโยชน์ให้แก่พรรคการเมืองของตนเพื่อให้ผู้สมัครของพรรคตนได้เสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร การกระทำดังกล่าวมาย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติ และยังได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “... การเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรรับรอง” และตามวรรคท้ายของมาตราดังกล่าวบัญญัติว่า “มติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลให้เป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร...” หรือพรรคการเมืองใดเมื่อได้เป็นรัฐบาลแล้ว ถ้าพรรคการเมืองนั้นมีการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ เช่น พยายามเข้าครอบงำองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญไม่ว่าโดยวิธีการใด ๆ เช่น ไม่จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการขึ้นนำองค์กรต่าง ๆ หรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐ เช่น ไม่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช และบูรณภาพแห่งอาณาเขต เป็นต้น

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า การกระทำอย่างเดียวกันหรือผิดตอบบทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตราเดียวกันมิได้หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะเท่าเทียมกันเสมอไป เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งรายหนึ่งซื้อเสียงเพื่อให้ตนได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ย่อมแตกต่างกับกรณีที่พรรคการเมืองใช้เงินกว้านซื้อเสียงเพื่อให้ผู้สมัครพรรคการเมืองของตนได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในทุกเขตเลือกตั้ง ซึ่งก็หมายความว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ดังนั้นการกระทำที่ฝ่าฝืนตอบบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กิติ หรือมีการฝ่าฝืนตอบบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นกิติ ต้องพิจารณาอีกชั้นหนึ่งว่าการกระทำนั้น ๆ ต้องด้วยบทบัญญัติแห่งมาตรา ๖๖ ของกฎหมายดังกล่าวข้างต้นหรือไม่ มิได้ถือจาก

LIART

จำนวนพรรคที่กระทำการฝ่าฝืนว่ามีจำนวนมากหรือน้อยเพราะแต่ละพรรคอาจกระทำการฝ่าฝืนซึ่งมีลักษณะไม่ร้ายแรง ก็ไม่อาจมีค่าตั้งยุบพรรคดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อสู้ได้

ประเด็นข้อ ๑๑ มีว่า มีเหตุอันควรยุบพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่

ในประเด็นนี้มีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยว่า การกระทำของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกระทำความผิดอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งในปัญหานี้พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ มิได้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ แต่เห็นควรวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ในคราวเดียวกันว่าเป็นการกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) ด้วยหรือไม่

ข้อเท็จจริงยุติแล้วว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ว่าจ้างพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ให้ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แข่งขันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงพรรคเดียวเพื่อหลีกเลี่ยงบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ อันเป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในกรณีที่จะได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ สนับสนุนให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลทะเบียนสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ นอกจากจะรับจ้างผู้ถูกร้องที่ ๑ ในการส่งสมาชิกลงเลือกตั้งดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังร่วมกับนายอมรวิทย์ สุวรรณผา ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย นั้น

เห็นว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องทั้งสาม เป็นการกระทำเพื่อหลีกเลี่ยงบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ได้รับเลือกตั้งแม้จะได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ตาม ถือได้ว่าเป็นการทำลายการแสดงเจตนาของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อให้บังเกิดผลตามกฎหมาย เพราะการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิหรือไปใช้สิทธิแต่มิได้เลือกผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้นซึ่งเป็นผู้สมัครเพียงคนเดียว เป็นข้อบ่งชี้ได้ว่าประชาชนได้แสดงเจตนาใช้สิทธิเลือกตั้งของตนโดยสมบูรณ์แล้ว

LIRT

ว่าจะไม่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนนั้นเป็นผู้แทนของตนในสภาผู้แทนราษฎร การกระทำเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายดังกล่าว เป็นการฝ่าฝืนต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายอันเป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และในขณะเดียวกันยังเป็นการกระทำเพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตให้ครบจำนวน ๔๐๐ คน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ โดยเป็นการกระทำในลักษณะกว้างขวางทุกเขตเลือกตั้งที่คิดว่าพรรคการเมืองของตนจะไม่ได้รับเลือกหากมีผู้สมัครเพียงคนเดียวทั้งเพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด โดยวิธีการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนและร่วมกับผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการคัดต่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอาจมีความผิดทางอาญา เช่น ตามประมวลกฎหมายอาญา หมวด ๓ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเอกสารหรือความผิดต่อเจ้าพนักงาน หรือต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นแล้วยังเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ลงสมัครติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน ซึ่งคุณสมบัติของผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ถือว่าเป็นสาระสำคัญอย่างยิ่ง มิฉะนั้นแล้วคงไม่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกจากจะต้องทำหน้าที่ในการตรากฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่อื่นที่จะสนับสนุนหรือตรวจสอบการกระทำของรัฐบาลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี และหากมีเพียงพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด หรือมีเป็นจำนวนมากพอที่จะตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายรัฐธรรมนูญได้ หรือมีมากจนฝ่ายค้านไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้แล้ว ก็จะเป็นเผด็จการทางรัฐสภา เมื่อการได้บุคคลที่มีพฤติกรรมเช่นนี้เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเข้ามาโดยวิธีการฉ้อโกงหลีกเลี่ยงกฎหมายย่อมจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นอกจากนี้การที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕๐ วันนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พรรคการเมืองซึ่งเป็นสถาบันหลัก มีความมั่นคง

LIRT

และเข้มแข็งสามารถดำเนินการตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของการจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งนอกจากพรรคการเมืองจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับพรรคแล้ว พรรคการเมืองจะต้องกระทำการเพื่อส่งเสริมและธำรงรักษาไว้ ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่วนการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศจะต้องเป็นการได้มาโดยชอบตามเงื่อนไขและวิธีการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้นการที่ผู้ถูกร้องทั้งสาม กระทำการเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังกล่าว จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ และเป็นการละเมิดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) โดยเป็นการกระทำที่ร้ายแรง ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นการกระทำที่อาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ และในขณะเดียวกันยังเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) นอกจากนี้การกระทำดังกล่าวยังเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามมาตรา ๖๖ (๒) อีกด้วย

ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) และผู้ถูกร้องที่ ๒ และ ๓ กระทำการตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แล้ว มีเหตุสมควรยุบผู้ถูกร้องทั้งสามหรือไม่

ปัญหานี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอบสู้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสมาชิกมากถึงจำนวน ๑๔,๓๕๔,๔๐๔ คน การสั่งยุบผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเกิดผลกระทบรุนแรงต่อสมาชิกพรรคที่ไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้อง และหากสั่งยุบผู้ถูกร้องที่ ๑ บ้านเมืองจะเกิดความสับสนวุ่นวาย ต่างชาติจะขาดความเชื่อถือต่อระบบการเมืองไทย ส่งผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

เห็นว่า การจะสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นดุลพินิจตุลาการรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาจากการกระทำของพรรคการเมืองนั้น และผลกระทบที่เกิดจากการกระทำ มิใช่พิจารณาจากความเสียหายของพรรคการเมืองที่จะเกิดขึ้นจากคำสั่งยุบพรรคตามที่อ้าง เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์แห่งการกระทำและผลที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามแล้ว เห็นว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องทั้งสาม นอกจากเป็นการกระทำ

LIRT

เพื่อหลีกเลี่ยงบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ แล้ว ยังกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) ที่กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ว่า เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแก่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน ทั้งการว่าจ้างให้ผู้สมัครพรรคอื่น มาลงแข่งขันกับพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังกล่าวข้างต้น เป็นการฉ้อฉลให้ดูประหนึ่งว่ามีผู้สมัคร ลงแข่งขันมากกว่าหนึ่งคนโดยรูปแบบเท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่งก็คือพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งผู้สมัครมากกว่า หนึ่งคน ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการสมรู้ร่วมคิดกันดังกล่าวก็คือการกระทำของคนเดียวกัน ที่ต้องการให้ผู้สมัคร ของพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตนั้น โดยหลีกเลี่ยง ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๘ ที่บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด จะส่งได้คนเดียวในเขตเลือกตั้งนั้น” ซึ่งการกระทำเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว ยังมีการกระทำความผิดอาญา อื่น ๆ ดังได้วินิจฉัยมาแล้ว เช่นว่า มีการปลอมแปลงเอกสาร รับรองเอกสารอันเป็นเท็จ แจ้งความเท็จต่อ เจ้าพนักงาน หรือความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐๐ ที่รู้ว่าจะตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร .. และมาตรา ๑๐๑ ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และศาลจะต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการไม่เคารพสิทธิของประชาชนในระบบประชาธิปไตยในการที่จะใช้อำนาจ ตัดสินใจอิสระเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ แต่กลับถูกบังคับ ให้เลือกบุคคลที่ไม่เหมาะสมได้มาจากกลอุบายแยบยล หลอกลวงฉ้อฉล ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย โดยประชาชน ไม่มีทางเลือกเป็นการทำลายสิทธิขั้นมูลฐานในระบบประชาธิปไตยตั้งแต่ต้น ซึ่งการที่ผู้ถูกร้องทั้งสาม จงใจหลีกเลี่ยงและฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร เพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยมีการร่วมกันกระทำ ระหว่างผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะผู้ว่าจ้างและผู้สนับสนุนค่าใช้จ่าย กับผู้ถูกร้องที่ ๒ และที่ ๓ ในฐานะ ผู้รับจ้างและผู้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย นอกจากนี้จากทางได้สวนยังปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังว่าจ้างพรรคการเมืองอื่นอีกหลายพรรคให้กระทำการในลักษณะนี้ โดยมีการกระทำกันเป็นขบวนการ และผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย หลายพรรคการเมือง นอกจากนี้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่

LIRT

และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคการเมือง ในฐานะข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และที่สำคัญการกระทำดังกล่าวนี้มีพฤติการณ์ที่บ่งชี้ว่าผู้ถูกร้องทั้งสามได้รับความช่วยเหลือและได้รับการเอื้อประโยชน์จากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่มีหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง จนศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเพิกถอนการเลือกตั้งโดยให้จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ศาลปกครองกลาง ได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ ๖๐๗-๘/๒๕๔๘ ให้เพิกถอนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ นอกจากนี้ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษ อดีตประธานกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งรวม ๓ คนในความผิดตามมาตรา ๒๔ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ฐานกระทำการอันไม่ชอบด้วยหน้าที่ เพื่อช่วยเหลือพรรคไทยรักไทย ตามคดีหมายเลขแดงที่ ๒๓๔๓/๒๕๔๘ และ ๓๑๗๕/๒๕๔๘ ซึ่งคำพิพากษาของศาลอาญามั้จะยังไม่ถึงที่สุด แต่คำวินิจฉัยและคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองกลาง และศาลอาญา ล้วนบ่งชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า การดำเนินการเลือกตั้งดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กระทำการอันเป็นการช่วยเหลือผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ได้รับประโยชน์ ประกอบกับการได้สวนของผู้ร้อง นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้ยื่นบันทึกยืนยันข้อเท็จจริงว่าในคืนวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๘ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้งได้นัดพบนายสุเทพ เพื่อเกลี้ยกล่อมให้พรรคประชาธิปัตย์ลงสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นการกระทำเพื่อช่วยเหลือพรรคไทยรักไทย ให้มีคู่แข่งด้วย

ในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะประชาชนจะใช้สิทธิของตนเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของตน พรรคการเมืองจึงต้องมีหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วน ลงสมัครรับเลือกตั้ง และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดไว้ด้วย แต่การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสาม เป็นการส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยการฉ้อฉลและหลอกลวงประชาชนเพื่อให้ลงผิดในตัวบุคคลและพรรคการเมืองที่ลงสมัครว่าเป็นผู้ประสงค์จะลงสมัครรับเลือกตั้งอย่างแท้จริงเป็นการบิดเบือนให้ประชาชนใช้สิทธิต่อบุคคลที่ไม่อาจเข้าไปเป็นผู้มีอำนาจในการตรากฎหมายและเป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่เริ่มต้น และการที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

LIRT

ว่าจ้างให้พรรคการเมืองอื่นส่งสมาชิกพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งแข่งกับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเท่ากับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้กลยุทธ์ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งมากกว่า ๑ คน ซึ่งผลของการเลือกตั้งไม่ว่าสมาชิกพรรคของผู้ว่าจ้างหรือผู้ถูกจ้างได้รับเลือกก็ล้วนเป็นบุคคลที่ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะเป็นการได้มาโดยวิธีการที่ไม่ชอบหรือไม่ได้มีความประสงค์จะลงสมัครรับเลือกตั้งอย่างแท้จริง เป็นการกระทำที่ขาดคุณธรรมและขาดจิตสำนึกที่มีต่อประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของประเทศ เพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติและบริหารประเทศเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงหรือผลการกระทำที่จะเกิดแก่ประเทศชาติทั้งทางตรงและทางอ้อมเพราะบุคคลเหล่านี้อาจตรากฎหมายใด ๆ ก็ได้เพื่อประโยชน์ของตนหรือพวกพ้องหรือใช้อำนาจในการปกครองประเทศไปในทำนองเดียวกันและเป็นภัยต่อประเทศชาติอย่างมหันต์ จึงมีเหตุอันสมควรที่ยุบพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ พรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓

ประเด็นข้อ ๑๒ มีว่า ผู้ร้องอ้างประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ เป็นเหตุเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้หรือไม่

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอบผู้ว่า เหตุยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) ต้องเป็นเรื่องพรรคการเมือง “กระทำการ” อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ระบุไว้ แต่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ มิได้ประกาศเช่นนั้น แต่ระบุเฉพาะการกระทำต้องห้าม ให้ถือเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคเท่านั้น ซึ่งการกระทำอันมีลักษณะ “ต้องห้าม” คงมีบัญญัติไว้แต่เฉพาะในมาตรา ๖๖ (๔) เท่านั้น ซึ่งผู้ร้องมิได้อ้างเป็นเหตุในการยุบพรรคด้วย

เห็นว่า แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ จะบัญญัติว่า กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ ตาม (๑) หรือกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตาม (๓) ก็ตาม แต่เมื่อการกระทำดังกล่าว นอกจากจะต้องถูกสั่งยุบพรรคการเมืองแล้ว ยังอาจต้องรับโทษในทางอาญาอีกด้วย จึงเป็นการกระทำที่กฎหมายต้องห้ามมิให้กระทำอยู่ในตัว มิฉะนั้นคงไม่กำหนดมาตรการในการลงโทษเอาไว้เช่นเดียวกับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ซึ่งมีโทษขั้นสูงสุดถึงประหารชีวิต

LIRT

ก็มีได้บัญญัติว่า ห้ามมิให้ฆ่าผู้อื่น แต่บัญญัติว่า “ผู้ใดฆ่าผู้อื่นต้องระวางโทษ....” ซึ่งสามัญชนทั่วไปย่อมเข้าใจได้ว่า เป็นบทบัญญัติ “ต้องห้าม” มิให้ฆ่าคน ความแตกต่างจึงอยู่ที่วิธีเขียนเท่านั้น แต่นัยแห่งความหมายมิได้แตกต่างกัน ดังนั้นประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ ที่ว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” ประกาศดังกล่าวย่อมครอบคลุมถึงการกระทำตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) ด้วย

ประเด็นข้อ ๑๑ มีว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ และฉบับที่ ๒๗ มีผลใช้บังคับย้อนหลังหรือไม่

ผู้ร้องที่ ๑ ต่อสู้ว่าประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ และ ๒๗ ไม่ได้กำหนดให้มีผลย้อนหลัง และการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการใช้สิทธิทางการเมืองและมีความร้ายแรงกว่าโทษทางอาญาบางประการ จึงต้องกำหนดไว้แน่นอนล่วงหน้า หากตีความว่ามีผลย้อนหลัง ก็จะขัดต่อนิติรัฐและการออกกฎหมายที่อารยประเทศทั่วโลกยึดถือ

เห็นว่าหลักกฎหมายในเรื่อง “กฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง” นั้น เป็นหลักที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคแรก ที่บัญญัติว่า “บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” หลักการดังกล่าวเป็นกรณีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนว่า “การกระทำความผิดอาญา” และ “โทษทางอาญา” ไม่มีผลย้อนหลัง ซึ่งเป็นกรณีเฉพาะความผิดทางอาญา และโทษทางอาญา ซึ่งมีอยู่ ๕ ประการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ เท่านั้น แม้แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งเป็นบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาและมีผลเป็นการจำกัดสิทธิ แต่เมื่อไม่ใช่โทษทางอาญาก็ไม่อยู่ในข้อห้ามดังกล่าว นอกจากนี้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๒ ยังให้ใช้บังคับในกรณีที่ศาลพิพากษาอีกด้วย ในส่วนของการกระทำและการให้ยุบพรรคนั้นมีบัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ แล้ว คงมีปัญหเฉพาะในส่วนของการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเท่านั้นว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ จะสั่งให้เพิกถอนสิทธิดังกล่าวได้หรือไม่

LIRT

เมื่อการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ใช่การลงโทษทางอาญาและไม่สามารถเปรียบได้กับโทษทางอาญา ทั้งประกาศดังกล่าวก็ไม่มีข้อห้ามมิให้ย้อนหลังด้วยแล้ว จึงไม่ตกอยู่ในบังคับแห่งหลักกฎหมายในเรื่อง การห้ามมีผลย้อนหลังและไม่ขัดต่อหลักนิติรัฐ ประกอบกับสิทธิเลือกตั้ง เป็นสิทธิที่รัฐรับรองให้ตามกฎหมาย มิใช่สิทธิที่มีมาตั้งแต่กำเนิดหรือสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ดังนั้นหากผู้ที่ได้รับสิทธิใช้สิทธินั้นโดยฝ่าฝืน ต่อกฎหมาย หรือมีกรณีที่รัฐเห็นสมควร รัฐก็พึงที่จะเพิกถอนหรือจำกัดสิทธินั้นได้ เช่น การที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๓) กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าจะ “ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา” ทำให้ผู้ที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า และไม่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ ทั้ง ๆ ที่เดิมบุคคลเหล่านี้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิที่รัฐสามารถทำได้ เช่นกัน

นอกจากนี้หากพิจารณาจากประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ ที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใด ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมือง นั้นมีกำหนด ๕ ปี แล้วแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของคณะปฏิรูปการปกครองฯ ได้ว่าประกาศดังกล่าว มุ่งหมายให้มีผลย้อนหลังไปถึงการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนประกาศนี้ เพราะวาระเวลาที่ประกาศคณะปฏิรูป ฉบับนี้มีผลใช้บังคับ พรรคการเมืองไม่สามารถประชุมหรือดำเนินกิจการใด ๆ ทางการเมืองได้ เมื่อพรรคการเมืองยังไม่อาจกระทำการใด ๆ ได้แล้ว โดยสภาพจึงย่อมไม่อาจกระทำการใด ๆ ที่จะขอให้ ยุบพรรคได้ นอกเสียจากการกระทำที่ได้เกิดขึ้นก่อนหน้าแล้วด้วย ซึ่งการปฏิวัติหรือรัฐประหารนั้น แม้จะเป็นสิ่งที่ประชาชนและนานาชาติจะมองว่าไม่พึงประสงค์ก็ตาม แต่ก็มีได้หมายความว่าต้องมีการ ปฏิเสธการกระทำของคณะปฏิวัติหรือรัฐประหารในทุกกรณี ทั้งคำสั่งของคณะปฏิวัติก็มีสภาพบังคับ เป็นกฎหมาย ประชาชนไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ใช้กฎหมายหรืออยู่ภายใต้กฎหมายก็ต้องปฏิบัติตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากประกาศของคณะปฏิวัตินั้นมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนโดยรวม ดังนั้น เมื่อประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ ที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ประชาชนหรือนักการเมืองที่มีส่วนในการบริหารพรรคการเมืองโดยฝ่าฝืน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อย่างร้ายแรงจนพรรคการเมืองนั้น

LIRT

ถูกยุบไม่ให้ไปมีสิทธิดำเนินการในทางการเมืองเป็นการชั่วคราว ก็สมควรที่จะได้รับการยอมรับหรือสนับสนุนเพื่อให้เกิดสภาพบังคับอย่างแท้จริง ประกอบกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าว ผู้นั้นยังมีสิทธิอื่น ๆ และเสรีภาพเหมือนประชาชนทั่วไป และการเพิกถอนสิทธินี้ ก็เป็นการชั่วคราวมีกำหนดเพียง ๕ ปี เมื่อครบกำหนดแล้วผู้นั้นก็สามารถใช้สิทธิทางการเมืองได้ตามปกติ กรณีไม่ใช่โทษและไม่สามารถเปรียบเทียบกับการลงโทษประหารชีวิตหรือการลงโทษทางอาญาอื่นตามที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยกเป็นข้ออ้างได้เลย เพราะการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคนี้เป็นมาตรการที่เบามากและหากเปรียบเทียบกับผลการกระทำของพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามที่ประเทศชาติและประชาชนจะได้รับ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง แม้การลงโทษทางอาญาสถานใด ๆ ก็ไม่สามารถเยียวยาแก้ไขได้ นอกจากนี้การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ผู้นั้นใช้สิทธิในการสมัครรับเลือกตั้ง จึงเปรียบเสมือนการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาดำเนินการทางการเมืองไว้ล่วงหน้าอีกด้วย

ประเด็นข้อ ๑๔ มีว่า การที่กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่งแล้ว ก่อนวันที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังกล่าวได้หรือไม่

ประเด็นนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อสู้ว่า หลังจากที่ถูกผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕ มีกรรมการบริหารพรรคลาออกจากตำแหน่ง โดยหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ทำให้กรรมการบริหารพรรคที่เหลืออยู่พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อ ๕๕ (๒) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ รับหนังสือแจ้งการตอบรับเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ปัจจุบันผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังไม่ได้เลือกกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่เนื่องจากพรรคการเมืองยังถูกห้ามดำเนินการประชุมหรือดำเนินกิจการใด ๆ ทางการเมืองตามประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗

เห็นว่า ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๑ กำหนดว่า “การยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มิให้กระทบกระเทือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยยังใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก” ซึ่งได้วินิจฉัยในประเด็นข้อ ๔ แล้วว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงมีอยู่ มิได้

LIART

ถูกระงับหรือยกเลิกไปในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง การกระทำต่าง ๆ ของพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองจึงยังคงมีอยู่ตลอดมา ดังนั้น ถ้าพรรคการเมืองใดกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ ย่อมอาจถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคได้ และผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ต้องยุบไปจะขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นตามมาตรา ๘ อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปี นับตั้งแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป ทั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ ส่วนประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ จึงเป็นเพียงบทบัญญัติเพิ่มเติมให้ลงโทษกรรมการบริหารพรรค โดยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาห้าปี ประกาศดังกล่าวย่อมมีผลใช้บังคับกับกรรมการบริหารพรรคทุกคน ในขณะที่มีการกระทำความผิดของพรรคการเมือง ดังนั้น การลาออกจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคในเวลาต่อมา ก็ไม่มีผลลบล้างต่อการกระทำที่เกิดขึ้น ในขณะที่กรรมการผู้นั้นยังดำรงตำแหน่งอยู่มีเจตนาจะก่อให้เกิดผลที่ไม่ควรจะเป็น กล่าวคือ หลังจากที่มีการกระทำอันฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติกฎหมายแล้วกรรมการทั้งหลายต่างจึงกันลาออกจากกรรมการบริหารพรรคเพื่อให้ตนเองไม่ต้องถูกตัดสิทธิทางการเมือง การบังคับให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายย่อมตกเป็นอันไร้ผล ทั้งเป็นการสนับสนุนให้กรรมการบริหารพรรคกระทำการโดยวิธีการอันฉ้อฉล ย่อมจะส่งผลต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างร้ายแรง และมีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ตุลาการรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยรักไทย ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ประกอบมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) ให้ยุบพรรคพัฒนาชาติไทย ผู้ถูกร้องที่ ๒ และพรรคแผ่นดินไทย ผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ประกอบมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) ห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องทั้งสามไปดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๑๑๑ คน ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย ฉบับลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๑๕ คน ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง

LIRT

เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคพัฒนาชาติไทย ฉบับลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๓ คน ตามประกาศ นายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคแผ่นดินไทย ฉบับลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๕ มีกำหนดห้าปี นับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการรัฐธรรมนูญ